

**Készült a Magyar Turizmus Rt.
Kutatási Igazgatóságának megbízásából**

**A LAKOSSÁG UTAZÁSI SZOKÁSAI, VÉLEMÉNYEK
A MAGYARORSZÁGI TURIZMUSRÓL - III.**

**Szonda Ipsos
2000. október**

TARTALOM

Összegzés	3
I. Bevezetés	9
1. A kutatás céljáról, a minta megoszlásáról	9
2. A megkérdezettek háztartásának néhány főbb jellemzője.....	11
a) Háztartásnagyság, a család összetétele.....	11
b) Jövedelmi, vagyoni helyzet.....	12
II. Vélemények a magyarországi turizmusról.....	15
III. Belföldi utazások	24
1. A belföldi utazások száma	26
2. Úticélok.....	28
3. A belföldi utazással töltött idő.....	33
4. A belföldi utazások költségei.....	34
5. A belföldi utazásokkal kapcsolatos várakozások	37
IV. Külföldi utazások.....	39
1. A külföldi utazások száma.....	42
2. Úticélok.....	43
3. A külföldi utazással töltött idő.....	45
4. A külföldi utazások költségei	46
5. A külföldi utazásokkal kapcsolatos várakozások	48
V. Belföldi és külföldi utazási tervek	50

ÖSSZEGZÉS

A Szonda Ipsos Média-, Vélemény- és Piackutató Intézet 2000. októberében harmadik alkalommal vizsgálta a hazai lakosság elmúlt félévi belföldi és külföldi utazási szokásait, valamint a megkérdezettek véleményét a turizmus hatásairól. A megkérdezés az ország felnőtt lakosságára nem, életkor és lakóhely szerint reprezentatív 1000 fős minta megkérdezésével történt.

A megkérdezettek turizmussal kapcsolatos vélekedéseire, várakozásaira hatással lehet, hogy turisztikailag mennyire népszerű régióban, településen élnek, illetve milyen gyakran találkoznak turistákkal. A megkérdezettek relatív többsége (41%) azon csoportba tartozik, akiknek ritkán van alkalma turistákkal találkozni, 31%-uknak pedig egyáltalán nincs erre lehetőségük. Azoknak az aránya, akik nagyon gyakran találkoznak belföldi vagy külföldi látogatókkal 9%, 19%-nyian pedig kisebb-nagyobb rendszerességgel tapasztalnak ilyet.

Annak ellenére, hogy a megkérdezettek többségének ritkán vagy egyáltalán nincs alkalma turistákkal találkozni, a hazai turizmus fellendülésének örülnének. Ezúttal is jelentősen többen nyilatkoztak úgy, hogy nagyon örülnének, ha lakóhelyüket több belföldi, illetve külföldi turista keresné fel (44, illetve 42%). Alig vannak, akik egyáltalán nem, vagy inkább nem örülnének a belföldi idegenforgalom nagyobb térnyerésének.

Az előző évhez képest a megkérdezettek által megnevezett negatív és pozitív hatások nem változtak. A megkérdezettek túlnyomó többsége - akárcsak a korábbi adatfelvételek idején - a turizmus növekedésétől pozitív változásokat remél, így az ország, illetve a település anyagi helyzetének javulását, az egyes települések, régiók társadalmának fejlődését, modernizálódását. A negatívumok között a turizmussal járó zsúfoltság és a zaj szerepel az első helyen. A kedvezőtlen hatások közül a közbiztonság romlásától, a bűnözés növekedésétől is sokan tartanak. A magyar lakosság a legkevésbé attól tart, hogy az idegenforgalom fellendülése a települések/régiók saját arculatának, hangulatának elvesztéséhez vezet.

A pozitív és negatív hatásokat egyaránt mérlegelve a megkérdezettek túlnyomó többsége inkább kedvezőnek tartja az ország szempontjából, ha minél több belföldi illetve külföldi látogató érkezik az országba, valamint az ország egyes tájaira, településeire. A megkérdezettek 46%-a nagyon kedvezőnek tartja a hazai utazók minél magasabb arányát, s további 29%-uk is inkább kedvezőnek értékeli azt. Ugyanezek az arányok még egy árnyalatnyival kedvezőbbek a külföldi turisták számának növekedésére vonatkozóan: a megkérdezettek 50%-a egyértelműen kedvezőnek tartja ezt a jelenséget, s további 26%-uk is inkább annak pozitív hozadékát érzékeli.

A megkérdezettek többsége úgy vélte, hogy a turisták választásait a legnagyobb mértékben a meglátogatott terület vonzerői, szolgáltatásai befolyásolják. Legtöbben a természeti értékeket tartják a turisták döntéseit feltétlenül befolyásoló tényezőnek, de hasonló jelentőséget tulajdonítottak a kulturális és építészeti értékeknek is. A meglátogatott település/régió turisztikai és általános infrastruktúrájának egyes elemeit a megkérdezettek különböző, de általában jelentős mértékben találták fontosnak. A döntések meghozatalában a legfontosabbnak a közbiztonságot tartották, de hasonló arányban értékelték elengedhetetlennek a terület jó megközelíthetőségét, valamint az utcák és épületek gondozottságát és tisztaságát. A szolgáltatások – szálláshelyek, vendéglátóhelyek, üzletek – esetében a minőséget a megkérdezettek közel fele tartja a terület meglátogatását feltétlenül befolyásoló tényezőnek, míg a szolgáltatások árai csak a hazai lakosság kisebb részének véleménye szerint játszanak döntő szerepet a látogatások alakulásában. A turizmus során a szolgáltatások minőségét, a meglátogatott területről kialakuló képet a helyi lakosok vendégszeretete és kommunikációképessége is befolyásolja. Az emberek kedvességét, udvariasságát, vendégszeretetét a hazai lakosok közel fele tartja a turisták számára nagy vonzóerőt jelentő tényezőnek, nyelvtudást azonban csak 17%.

Belföldi utazások

A megkérdezettek 29%-a válaszolt úgy, hogy az elmúlt félév során részt vett valamilyen belföldi utazáson. Az utazások elmaradásának indokai nem változtak a három adatfelvétel során. A legtöbben pénzühiányra hivatkoztak, ezt a megkérdezettek háromnegyede indokként nevezte meg. A második leggyakoribb ok az időhiány volt, azt követve az egészségi állapot – ezzel összefüggésben az életkor –, valamint a munkahelyi kötelezettségek.

Az országon belül utazók átlagosan 4 alkalommal utaztak belföldi helyszínekre úgy, hogy ott legalább egy éjszakát eltöltöttek. Az átlag mögött azonban – a korábbi adatfelvételekhez hasonlóan – erőteljes szóródás figyelhető meg: a válaszadók 38%-a mindössze 1 úton vett részt, s további 19%-uk is csak 2 alkalommal volt távol lakóhelyétől, 3-5 alkalommal 25%-uk és 6-nál több utazáson mindössze 17%-uk vett részt. Mindez azt mutatja, hogy az egy évvel korábban – a jelenlegihez hasonlóan a főszezon után – végzett felmérés eredményeihez képest nemcsak az utazók száma csökkent, hanem az utazási gyakoriság is. Akkor átlagosan 5,25 alkalommal utaztak, és az utazások számának megoszlása is egyenletesebb volt.

A korábbi két adatfelvételhez hasonlóan a Balaton és Budapest volt a legnépszerűbb: a megkérdezettek, 33%-a legalább egyszer volt a Balatonon 17%-a pedig a fővárosban. A magyarországi régiók közül ezúttal is Észak-kelet Magyarország vonzotta a legtöbb belföldi turistát, a nagyobb városok közül pedig Eger, Győr, Pécs, Debrecen, Sopron, Szeged a legnépszerűbb célpontok.

A megkérdezettek az elmúlt félév során átlagosan 12 napot töltöttek belföldi utazással. A kérdezettek 45%-a maximum 7 napot töltött belföldi nyaralással, 15%-a 8-10, 19%-a 11-20 napot, 16%-nyian pedig ennél is több időt töltött belföldi utazással. Az idei főszezonban tehát a megkérdezettek az egy évvel korábbinál rövidebb időt – kevesebb napot – töltöttek belföldi utazással, ez az időtartam a 2000. évi főszezonban az azt megelőző őszi-téli időszakokkal azonos.

A megkérdezettek többsége idén sem volt olyan utazáson az elmúlt félév során, melyet részben vagy teljes egészében munkáltatója vagy vendéglátója fizette volna. A belföldi utazásra a megkérdezettek átlagosan 40.700 Ft-ot költöttek az elmúlt félév során. Ez az összeg azok körében, akik maguk fizettek belföldi útjukért 43.700 Ft. Ugyanezek az értékek a vendéglátókra jutó költségek esetében 13.400 Ft, illetve - csak a vendéglátást ténylegesen igénybevevők körére vetítve a költségek átlagosan 52.200 Ft-ra rúgnak. A költségeket összesítve azok, akik utaztak átlagosan 54.500 Ft-ot költöttek belföldi utazásra.

A megkérdezettek 42%-a úgy érzékeli, hogy belföldi utazások terén az elmúlt 3 év során romlottak az anyagi lehetőségei, s 5%-nyian számoltak be javulásról ezen a téren. A jövőt tekintve a megkérdezettek még mindig pesszimisták, a várakozások lényegében azonosak a fél- és egy évvel korábban mérttel. Közel háromszor annyian számítanak romlásra (31%), mint javulásra (11%).

Külföldi utazások

Az elmúlt félév során a megkérdezettek 10%-a vett részt valamilyen külföldi utazáson. Az otthonmaradás okai megegyeznek az előző felméréseknél tapasztaltakkal. A nem utazók legnagyobb része ezúttal is a pénzhiányra hivatkozott: a válaszok 78%-a ezt az elemet is tartalmazta. A második leggyakoribb ok az időhiány volt (21%), míg harmadik helyen az egészségi állapot (17%) szerepelt.

A külföldre utazók átlagosan 2 alkalommal keltek útra. A válaszadók 67%-a egy úton vett részt, további 17% pedig két alkalommal lépte át az országhatárt. Azoknak az aránya, akik 3-5 alkalommal utaztak 12%, 5 alkalomnál többször utazók aránya pedig 4% volt.

Idén Németország volt a legnépszerűbb, amelyet a külföldre utazók 18%-a keresett fel az elmúlt félévben. Németországtól nem sokkal lemaradva Ausztria szerepelt 15%-kal. A nyári desztinációk között kiemelkedik még Horvátország, Görögország és Olaszország, melyeket a külföldre utazók 13-14%-a keresett fel utazásai során.

A külföldre utazók átlagosan 10 napot töltöttek valamilyen országban az elmúlt félévben. Ezen belül a megkérdezettek 15%-a legfeljebb 3 napot tartózkodott valamilyen külföldi városban, pihenőhelyen, 28%-uk pedig 4-7 napot.

Hasonlóan az előző évi felméréshez a megkérdezettek között többen voltak azok, akik maguk fizették külföldi utazásukat, mint azok, akiknek más fizette. Külföldi utazásra a megkérdezettek átlagosan 82.700 Ft-ot költöttek, az egy-egy utazó által a külföldi tartózkodás(ok) kapcsán ténylegesen kifizetett összeg átlagosan 93.300 Ft volt. A munkahely vagy vendéglátó által fizetett összeg nagysága – egy-egy ilyen juttatásban részesülő személy esetében – a tavalyi felmérésben kapottnál magasabb volt, 208.800 ezer Ft körül alakult. A külföldi utazások összköltsége átlagosan 145.200 Ft volt a valahová utazók körében.

A megkérdezettek közel azonos aránya, 47, illetve 44%-a érzékelté úgy, hogy az elmúlt 3 év során a külföldi utazások vonatkozásában nem változtak, illetve romlottak anyagi lehetőségeik. A jövőt illetően a válaszadók kicsit optimistábbak: 8% javulásra számít, 33% romlásra. 50% azoknak az aránya, akik szerint a jövőben sem történik lényeges változás az utazási lehetőségeikben. A jövőt illetően ugyanakkor kicsit bizonytalanabbak a válaszadók: 9%-uk nem tudott jóslásokba bocsátkozni ezen a téren.

A belföldi és külföldi utazásokat összesítve vizsgálva, azt tapasztaljuk, hogy a megkérdezettek 68%-a se belföldön, se külföldön nem járt az elmúlt félévben. Csak belföldi utazáson a megkérdezettek 22%-a volt, míg csak külföldön a megkérdezettek 3%-a járt. A kérdéses időszakban mind belföldön, mind külföldön utazók aránya 7%. Az 1999. októberi felmérésnél az egyáltalán nem utazók aránya alacsonyabb volt: a felnőtt népesség 60%-ának nem volt lehetősége utazni. A belföldön utazók aránya 27%, a csak külföldön utazóké 5%, az itt is- ott is jártak aránya 8% volt. A 2000. áprilisi vizsgálatnál az ideinél sokkal magasabb volt a se külföldön, se belföldön nem utazók aránya. Az alacsony utazási hajlandóság arra utal, hogy a megkérdezettek többségének – különböző eredetű, de főleg pénzügyi vonatkozású okok miatt – még nincs lehetősége utazáson részt venni.

Belföldi és külföldi utazási tervek

A felmérés zárásaként a válaszadók nyilatkoztak azokról a belföldi és külföldi úti célokról, amelyek szerepelnek az elkövetkező 6 hónapra vonatkozó utazási elképzeléseikben. A jövőbeni utazási terveiket az interjúalanyok többsége még nem tudta megnevezni: a kérdezettek 85%-a nem tudott semmilyen úti célt említeni, s hasonlóan az előző felméréshez a válaszolók legnagyobb hányada is csupán 1 országot vagy tájat/települést nevezett meg.

A válaszadók 7%-a csak belföldi utat, 6%-a pedig csak külföldi utazást tervez. A lakosság 2%-a tervez mind belföldi, mind külföldi utazást a következő félév során.

A megkérdezés idején tapasztalt, a következő 6 hónap utazásaira vonatkozó bizonytalanság, elképzelések hiánya mögött továbbra is az állhat, hogy a megkérdezettek egyfelől anyagi okoktól teszik függővé utazásaikat, valamint a magyar utazási piacon megfigyelhető késői döntéshozatalnak is köszönhető.

Magyar Turizmus Rt.
Kutatási Igazgatóság

Magyar Turizmus Rt.

Kutatási Igazgatóság

Az előző felmérésekhez hasonlóan kevesen neveztek meg konkrét területeket, ezért az eredmények csak néhány megkérdezett terveit tükrözik, ily módon csak tájékoztató jellegűek. Ez alkalommal is a belföldi helyszínek közül a Balaton és a főváros szerepelt nagyobb arányban, a külföldi helyszínek között pedig Németország, Ausztria, Olaszország. Ezen célterületeket, országokat is csupán a kérdezettek 1-2%-a nevezte meg. Mindez igazolja azt az előfeltevést, miszerint Magyarországon az utazási döntések meghozatala időben rendkívül közel esik az utazás időpontjához, vagyis még nem jellemző a Nyugat-Európában megszokott korai döntés és foglalás.

I. BEVEZETÉS

1. A kutatás céljáról, a minta megoszlásáról

A Szonda Ipsos 1999. októberében, 2000. áprilisában és októberében felmérést végzett az ország felnőtt lakosságát nem, életkor és lakóhely szerint reprezentáló 1000 – 1000 fő megkérdezésével. A vizsgálat során az adatfelvételben szereplőktől az elmúlt félevesi belföldi és külföldi utazásaikról, valamint a hazai és a nemzetközi turizmus településükre, lakóhelyük régiójára gyakorolt pozitív és negatív hatásairól, s az ezzel kapcsolatos véleményükről, várakozásaikról gyűjtöttünk információkat.

Jelen kutatási jelentésben a 2000. októberi adatfelvétel eredményeit mutatjuk be, a válaszokat minden esetben összehasonlítva az 1999. októberében és 2000. áprilisában végzett vizsgálatok hasonló kérdéseire kapott eredményekkel. A részletesebb elemzést megelőzően közöljük a mintában szereplő kérdezettek társadalmi-demográfiai összetételét, amelyet az egyes kérdések elemzésekor segítségül hívhatunk majd.

A 2000. októberében megkérdezettek társadalmi-demográfiai összetétele (százalékos megoszlás, N=1000)

Nem szerint:	
Férfi	47
Nő	53
Életkor szerint:	
18-33 éves	32
34-49 éves	28
50-65 éves	20
66 év feletti	20
Iskolai végzettség szerint:	
8 osztálynál kevesebb	15
8 osztály	30
Szakmunkásképző	20
Középiskola	24
Főiskola, egyetem	11
Gazdasági aktivitás szerint:	
Önálló	5
Alkalmazott	38
Nyugdíjas	36
Eltartott	21

Beosztás/foglalkozás szerint:	
Vállalkozó	5
Segéd- és betanított munkás	12
Szakmunkás	14
Nem diplomás szellemi	5
Vezető, értelmiségi	7
Öregségi, rokkantnyugdíjas	36
Munkanélküli	7
Egyéb inaktív	14
Lakóhely szerint:	
Budapest	19
Város	44
Község	37
A lakóhely régiója szerint:	
Budapest	20
Kelet-Magyarország	52
Nyugat-Magyarország	28

Mielőtt a tartalmi elemzéshez hozzákezdénénk, fontosnak tartunk néhány, a lakossági minta megbízhatóságával kapcsolatos módszertani megjegyzést is közzétenni, ami az adatok értelmezését segítheti. A mintavételen alapuló információgyűjtési módszereknél - mint amilyen a közvéleménykutatás is - számolni kell a mintavételi hibával, amely azt mutatja, hogy legfeljebb mekkora lenne a különbség az eredményekben, ha az 1000 fő helyett minden egyes 18 év feletti lakos véleményét megpróbáltuk volna megtudni. Az alkalmazott mintavételi módszer és mintanagyság mellett ez 2-3 százalék között mozoghat, tehát ha egy kérdésre 50 százalék igennel és 50 százalék nemmel válaszol, akkor az igennel és nemmel válaszolók esetében 47 és 53 százalék között lenne a megoszlás egy teljeskörű, minden felnőtt lakosra kiterjedő adatfelvétel során, de a legvalószínűbb az 50-50 százalék. A hibahatárnak ez a szintje némileg megemelkedik olyankor, amikor a teljes mintánál kisebb alcsoportokat vizsgálunk.

2. A megkérdezettek háztartásának néhány főbb jellemzője

Az egyének utazási szokásait az előző társadalmi-demográfiai tényezőkön túlmenően érthető módon erőteljesen befolyásolja családi állapotuk és vagyoni helyzetük is. Ezért fontosnak tartjuk, hogy a megkérdezettek (illetve családjuk) jövedelmi helyzetét és néhány vagyontárggyal való ellátottságát, valamint a háztartás nagyságát és összetételét is bevonjuk a vizsgálatba.

a) Háztartásnagyság, a család összetétele

Háztartások jellemzői
(százalékos megoszlás, N=1000)

	1999. október	2000. április	2000. október
A háztartások összetétele			
Egyedül élő	17	13	15
Házaspár/élettársak	20	19	22
Házaspár/élettársak gyermek(ek)kel	43	46	42
Egyedül álló szülő gyermek(ek)kel	8	9	11
Nagyszülő(k), szülő(k) és gyermek(ek)	7	7	5
Egyéb összetétel	4	6	4
A háztartások létszáma			
1 fős háztartás	17	13	15
2 fős háztartás	26	25	29
3 fős háztartás	21	27	22
4 fős háztartás	22	21	21
5 vagy több fős háztartás	14	14	12

A megkérdezettek 15%-a egyedül él (az egyedül élők aránya hasonló az előző felmérésekhez). Az egyedül élők családi kötelezettségek hiányában az átlagosnál több szabadon felhasználható jövedelemmel és szabadidővel rendelkeznek, így a nemzetközi tapasztalatok szerint a turizmus egyik fontos célcsoportját adják. Életkoruk alapján két részre oszthatjuk ezt a csoportot, a fiatal, még a családalapítás előtt állókra és az idősekre, akik valamilyen oknál fogva – elváltak, özvegyek lettek – elvesztették családjukat. Nyugat-Európában mindkét csoport a sokat utazók közé tartozik, Magyarországon azonban a nyugdíjas korosztály egészségi állapota és anyagi helyzete lényegesen rosszabb, így a rendelkezésre álló sok szabadidőt nem tudják utazásokra kihasználni.

b) Jövedelmi, vagyoni helyzet

Előljáróban meg kell jegyeznünk, hogy ezek az adatok - mint minden jövedelemmel, pénzzel kapcsolatos információ - nem tekinthetők minden szempontból megbízhatóknak, s e kérdések esetében rendszerint meglehetősen nagy válaszmegtagadással is kell számolnunk. Ezúttal a válaszmegtagadás ennél a kérdésnél a megelőző felmérésnél is magasabb volt: a kérdezettek 38%-a nem kívánt válaszolni a család jövedelmi helyzetét feltérképező kérdésünkre. (Tapasztalataink szerint a válaszmegtagadók ezúttal is inkább a jómódúakhoz tartoznak, mintsem a rosszabb anyagi helyzetben lévőkhez, amit az is mutat, hogy a csoport tagjai az átlagosnál gyakrabban rendelkeznek minden vagyontárggyal, így pl. mobiltelefonnal, szórakoztatóelektronikai eszközökkel, 5 évnél fiatalabb autóval és nyaralóval.) A jövedelemre kapott válaszokat 3 csoportba rendeztük.

Az egy főre jutó havi nettó jövedelem mértéke

(az egyes kategóriákba tartozó kérdezettek százalékos aránya, N=1000)

	1999. október	2000. április	2000. október
- 20,0 ezer Ft	32	29	26
20,1-30,0 ezer Ft	28	27	19
30,1 ezer Ft -	16	21	17
nem derül ki	23	23	38

A kérdezettek közel egynegyede kifejezetten alacsony jövedelműnek tekinthető, ugyanis ha a család egy főre jutó nettó jövedelmének alsó határát 20 ezer Ft-nál húzzuk meg, akkor a legalacsonyabb jövedelműek aránya 26%. A közepes jövedelműek aránya a mintában 19%, a 30 ezer Ft-nál magasabb jövedelműeké 17% volt. **A válaszadók családjai körében átlagosan 23.600 Ft-ra tehető az egy főre jutó jövedelem mértéke,** mely az előző megkérdezéshez viszonyítva (24.600 Ft) csekély mértékű csökkenést mutat, ennek oka azonban feltehetően az, hogy a korábbiaknál magasabb a jövedelmüket be nem vallók aránya (ők a vagyontárgyakkal való ellátottság alapján nagyobb részben a magasabb jövedelmi kategóriába tartoznának).

Az egy főre jutó jövedelem mértéke értelemszerűen eltéréseket mutat a társadalom különböző szegmenseiben. **Átlagosnál nagyobb egy főre jutó jövedelemmel számolhatunk a közép- és felsőfokú végzettséggel rendelkezők körében (27.700 Ft, illetve 40.250 Ft).** A különféle háztartás-típusok közül az átlagnál magasabb egy főre jutó havi jövedelemmel a 2 fős háztartások rendelkeznek: 30.500 Ft. A kapott eredmények a tavaszi megkérdezéshez képest enyhe emelkedést mutatnak.

A település nagyságával emelkedik a havi jövedelem mértéke: míg a budapesti háztartásokban az egy főre jutó jövedelem nagysága átlagosan havi 34.500 Ft, addig a megyeszékhelyeken 26.900 Ft, más városokban 22.000 Ft, a falvakban 18.800 Ft körüli értékeket kaptunk. A változást tekintve a településtípusoknál az előző megkérdezésekhez képest Budapest és a falvak esetében csökkenés mutatkozik, míg a városok esetében nem változott az egy főre jutó jövedelem. **Az ország régióit vizsgálva a kelet-magyarországi jövedelmek (20.800 Ft) valamivel a nyugat-magyarországiak (22.600 Ft) alatt maradnak**, míg tavasszal a két régió között nem volt eltérés.

Az elemzés során az egy főre jutó jövedelem mutatóján kívül a megkérdezettek vagyontárgyakkal való ellátottságát is vizsgáltuk, s e mutató, valamint az egy főre jutó jövedelem értékei szerint egy összevont anyagi helyzet mutatót képeztünk. A mutató mérési módja részben megváltozott, ez azonban csak korlátozza, de nem teszi érvénytelenné, mivel a vizsgált vagyontárgyak köre kis részben megváltozott ugyan, de az alkalmazott kategóriák (vagyontárgyakkal való ellátottság) nem változtak.

Az alábbi táblázat azt mutatja be, hogy a kérdezettek (családjának) mekkora hányada rendelkezik az egyes vagyontárgyakkal.

Az egyes vagyontárgyakkal rendelkezők százalékos aránya (N=1000)

	1999. október	2000. április	2000. október
Színes TV	85	88	89
Telefon	74	76	70
Automata mosógép	50	53	54
Videomagnó	47	50	48
Mikrohullámú sütő	40	45	44
Teletext-es TV	31	34	-
HI-FI	23	24	-
Keleti márkájú autó	22	22	-
Nyugati márkájú autó	22	21	-
5 évnél fiatalabb autó	-	-	8
5 éves vagy öregebb autó	-	-	37
Mobiltelefon	20	25	33
CD-lejátszó	19	20	22
Üdülőtelek, nyaraló	8	7	9
Fényképezőgép	-	-	52
Mosogatógép	-	-	3

	1999. október	2000. április	2000. október
Videokamera	-	-	4
Számítógép	-	-	22
Elektromos fritőz	-	-	27
Rádiós óra	-	-	41
Elektromos fűrógép	-	-	38

Megfigyelhető, hogy a válaszadók vagyontárgyakkal való ellátottsága összességében javult, azonban a korábbi adatfelvételekhez képest az egyes vagyontárgyaknál nem tapasztalható jelentős változás. Jelentős növekedést csak a mobiltelefonnal való ellátottság terén tapasztalhatunk. Az adatokat összesítve azt találjuk, hogy a kérdezettek között csökkent azok aránya, akik nem, vagy csak 7-nél kevesebb vagyontárggyal rendelkeznek. Az előző évi felméréshez képest jelentősen nőtt a 8 vagy több vagyontárggyal rendelkezők aránya. Ezek a változások részben a megváltozott számítási módnak tudhatók be, azonban a trend jellegű változás - a vagyontárgyakkal való ellátottság javulása -, így is egyértelműen megfigyelhető.

Vagyontárgyakkal rendelkezők százalékos aránya (N=1000)

	1999. október	2000. április	2000. október
Nem rendelkezik vagyontárggyal	9	7	7
1-3 vagyontárgy	36	32	29
4-7 vagyontárgy	37	42	27
8-11 vagyontárgy	19	19	28
11-nél több vagyontárgy	-	-	9

Az egy főre jutó jövedelem és az anyagi ellátottság tárgyi mutatójából képzett összevont változó szerint 2000. októberében a megkérdezettek 37%-a sorolható a rosszabb anyagi helyzetben lévők közé, 23% az átlagos körülmények között élők aránya és 36% a jó körülmények között élők aránya. (A kérdezettek 4%-át - a jövedelmi és a vagyoni mutató együttes hiánya miatt - nem sikerült egyik kategóriába sem besorolni.). Az elmúlt félévhez képest megfigyelhető, hogy az összes megkérdezett anyagi helyzete javult. 1999-ben még a válaszadók 47%-a az anyagi ellátottság tekintetében rosszabb helyzetben volt, a válaszadók 29%-a közepes, 22%-a jó körülmények között élt, 2000. tavaszán pedig 41% tartozott a rossz, 32% az átlagos és 26% a jó körülmények között élőkhez.

II. VÉLEMÉNYEK A MAGYARORSZÁGI TURIZMUSRÓL

A megkérdezettek relatív többsége (41%) azon csoportba tartozik, akiknek ritkán van alkalma turistákkal találkozni, 31%-uknak pedig egyáltalán nincs erre lehetőségük. Azoknak az aránya, akik nagyon gyakran találkoznak belföldi vagy külföldi látogatókkal 9%, 19%-nyian pedig kisebb-nagyobb rendszerességgel tapasztalnak ilyet. A turistákkal való találkozás arányát illetően a múlt félévi helyzethez viszonyítva az látható, hogy csekély mértékben nőtt a gyakori találkozásról beszámolók (6%-ról 9%-ra), és csökkent a turistákkal egyáltalán nem találkozó aránya (34%-ról 31%-ra). Összességében a találkozások gyakorisága nem nőtt olyan mértékben, mint ahogyan 1999. októbere és 2000. áprilisa között csökkent, tehát a 2000. évi főszezon után a megkérdezettek kevesebb találkozásról számoltak be, mint egy évvel korábban.

Továbbra is fennáll, hogy a 65 évnél idősebbek és a nyugdíjasok között a legmagasabb azoknak az aránya, akik soha nem találkoznak idegenekkel környezetükben, s ugyanezt tapasztalhatjuk az alacsonyabb iskolai végzettségűek – 8 általános vagy annál kevesebb – csoportjában. Ezekben a csoportokban a turistákkal történő találkozásról beszámolók aránya fele az átlagosnak. A Magyarország iránt megnyilvánuló keresletre utal, hogy a városok kedveltebb célpontjai az utazásoknak. Ennek köszönhetően a községekben lakók ezúttal is kétszer olyan gyakran válaszoltak úgy, hogy sohasem szoktak belföldi vagy külföldi turistákkal találkozni, mint azok, akik városokban élnek. A főváros mellett a nyugat-magyarországi területek kedveltebb turisztikai úti célok, ez a regionális eltérés a válaszokban is megfigyelhető. A nyugat-magyarországon élők válaszai a fővárosiakhoz közelebb állnak, mint a kelet-magyarországi vidéki lakosok véleményéhez. A társadalmi háttérváltozók szerinti megoszlás stabil, sem a 2000. tavaszán, sem az 1999. októberében végzett adatfelvétel eredményeihez képest nem változtak jelentősen.

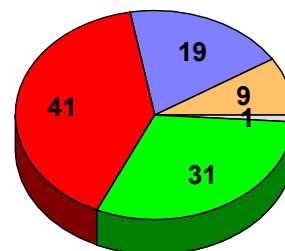
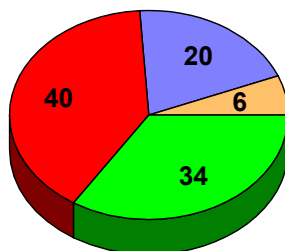
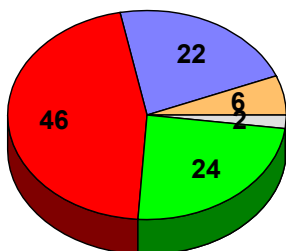
**Milyen gyakran szokott Ön
itt a városban/faluban turistákkal találkozni?**

(a válaszok százalékos megoszlása)

1999. október
N=1000

2000. április
N=1000

2000. október
N=1000

nagyon gyakran
  gyakran
  ritkán
  soha
  nem tudja, válaszhiány

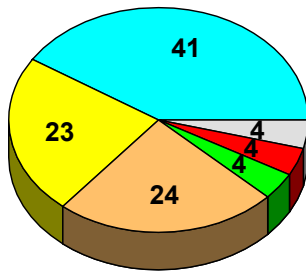
Ezúttal is jelentősen többen nyilatkoztak úgy, hogy nagyon örülnének, ha lakóhelyüket több belföldi, illetve külföldi turista keresné fel (44, illetve 42%). Alig vannak, akik egyáltalán nem, vagy inkább nem örülnének a belföldi idegenforgalom nagyobb térnyerésének. A megkérdezettek – a korábbi megkérdezésekkel összhangban – idén ősszel is egyaránt örültek a belföldi és a külföldi turistáknak, így most is elmondható, hogy a közvélemény a hazai és külföldi turistákat egyformán jó vendégnek tartja.

Lényegében nem változott a társadalmi-gazdasági háttérváltozók szerinti eltérés. Ezek alapján az iskolázottság kismértékben befolyásolja a turistákkal kapcsolatos alapattitűdöt: a magasabb végzettségűek nyitottabbak a turisták érkezésével kapcsolatban. A turisták megítélésére nagyobb hatással van a kérdezett turistákkal való találkozásának gyakorisága. Azok, akiknek a településén most is gyakran megfordulnak idegenek, az átlagnál sokkal jobban örülnének mind a hazai, mind a külföldi turisták érkezésének, míg azok, akiknek a lakóhelyén csak elvétve, vagy egyáltalán nem tűnnek fel idegen arcok, az átlagnál valamelyest kevésbé szorgalmazzák a turistaforgalom nagyobb mértékű fellendülését. Mindezek egyrészt a turistákkal szembeni attitűdök időbeni stabilitását igazolják (az alapadatok és az eltérések a vizsgált időszakban nem változtak lényegesen), valamint nemzetközi kutatási eredményekkel összecsengenek (a találkozások gyakoriságának jelentősége terén).

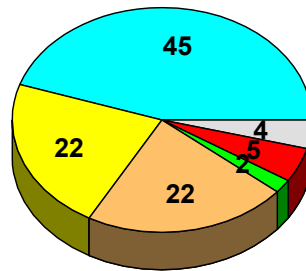

**Ön mennyire örülne annak, ha a települést,
ahol él minél több belföldi turista keresné fel?**
(a válaszok százalékos megoszlása)

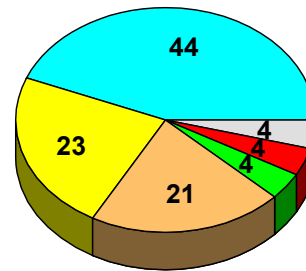
1999. október
N=1000

2000. április
N=1000

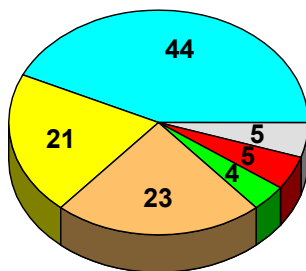
2000. október
N=1000

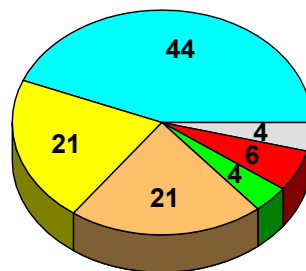
■ nagyon örülne
 ■ örülne
 ■ is-is
 ■ nem örülne
 ■ egyáltalán nem örülne
 ■ nem tudja

**Ön mennyire örülne annak, ha a települést,
ahol él minél több külföldi turista keresné fel?**
(a válaszok százalékos megoszlása)

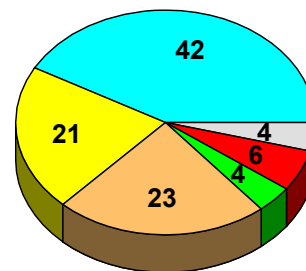
1999. október
N=1000

2000. április
N=1000

2000. október
N=1000

■ nagyon örülne
 ■ örülne
 ■ is-is
 ■ nem örülne
 ■ egyáltalán nem örülne
 ■ nem tudja

A turizmus növekedése számos pozitív és negatív hatás előidézője lehet. Ezek közül soroltunk fel tízet, s arra kértük a kérdezetteket, hogy mondják meg, melyik bekövetkezését mennyire tartják valószínűnek. A felmérésben résztvevők az egyes állításokat egy 1-től 5-ig terjedő skálán értékelték, ahol az 1-es azt jelentette, hogy a megkérdezett az adott megállapítást egyáltalán nem tartja igaznak, az 5-ös pedig azt, hogy teljes egészében egyetért azzal. A kérdésfeltevés és az értékelés módszere megegyezett a korábbi adatfelvételeknél alkalmazottal.

A tavaszi adatfelvételhez képest jelenleg valamivel alacsonyabb (4-7%) volt azok aránya, akik nem tudtak válaszolni az egyes kérdésekre. Ezek az adatok lényegében megegyeztek az egy évvel korábban mért válaszhiányokkal. A nem válaszolók arányának enyhe csökkenése feltehetően azzal függ össze, hogy a főszezonban a megkérdezettek a nagyobb forgalomnak és a gyakoribb találkozásoknak köszönhetően könnyebben alkotnak véleményt a turizmussal kapcsolatos kérdésekről. Az egyes állítások között a legnagyobb gondot a turizmus növekedésének a település, a régió arculatára, hangulatára, a magyar társadalom modernizálódására, az ország gazdasági helyzetére és a munkanélküliség változására gyakorolt hatásának megítélése jelentette.

Most felsorolok néhány a turizmus növekedésével kapcsolatos állítást.

Ön mennyire ért egyet azzal, hogy a turizmus növekedésével ...?

(átlagértékek, ahol 1=egyáltalán nem ért egyet, 5=teljes mértékben egyetért)

	1999. október	2000. április	2000. október
Fejlődik az ország gazdasága	3,98	4,02	4,05
Javul a település pénzügyi helyzete	3,84	3,91	3,80
Fejlődik, modernizálódik a falu/város társadalma	3,57	3,60	3,55
Fejlődik, modernizálódik a magyar társadalom	3,55	3,56	3,55
Megnő a zsúfoltság, a zaj az utakon	3,41	3,35	3,53
Növekszik a bűnözés, romlik a közbiztonság	3,19	3,25	3,31
Csökken a munkanélküliség, új munkahelyek keletkeznek	3,20	3,21	3,12
Megnő a környezetszennyezés	3,10	3,12	3,20
Romlik a köztisztaság helyzete, piszkosabbak lesznek az utcák	2,95	2,91	3,07
A település, a régió elveszíti saját arculatát, hangulatát	2,41	2,51	2,44

A megkérdezettek túlnyomó többsége - akárcsak a korábbi adatfelvételek idején - a turizmus növekedésétől pozitív változásokat remél, így az ország, illetve a település anyagi helyzetének javulását, az egyes települések, régiók társadalmának fejlődését, modernizálódását. Különösen a gazdaságra gyakorolt pozitív hatást tartják sokan igaznak: a megkérdezettek 44%-a teljes mértékben egyet ért azzal az állítással, hogy a turizmus növekedése egyben az ország gazdasági

fejlődését is jelenti. 35% szerint tökéletesen igaz, hogy a turizmus az egyes települések pénzügyi helyzetét is javítja. A megkérdezettek nagyjából egy-egyötöde úgy véli, hogy a turizmus növekedésével az adott település (23%) és az ország társadalma (23%) is fejlődik. A turizmus munkahelyteremtő hatásával a válaszadók 16%-a teljes mértékben egyetért. Külön kiemelendő, hogy a pozitív hatásokat teljes mértékben tagadók aránya a feltett kérdések esetében 6% alatt marad. Kivételt egyedül a foglalkoztatásra gyakorolt pozitív hatás képez, mellyel a megkérdezettek 14%-a egyáltalán nem ért egyet. Az átlagértékekből is látható, hogy ez szinte az egyetlen pozitív hatásra vonatkozó kérdés, melynek esetében a válaszok jelentős szórást mutatnak.

A negatívumok között a turizmussal járó zsúfoltság és a zaj szerepel az első helyen: a megkérdezettek 28%-a teljes mértékben egyetért ezzel. **A kedvezőtlen hatások közül a közbiztonság romlásától, a bűnözés növekedésétől is sokan tartanak:** a megkérdezettek 23%-a maradéktalanul igaznak véli azt, hogy a turizmus növekedése ezekkel a negatív hatásokkal jár. A megkérdezettek 19%-a osztja határozottan azt a véleményt, hogy a turizmus növekedése megnöveli a környezetszennyezést okoz, illetve szintén 19%-uk szerint a köztisztaság helyzetét is rontja. A magyar lakosság a legkevésbé attól tart, hogy az idegenforgalom fellendülése a települések/régiók saját arculatának, hangulatának elvesztéséhez vezet. Ennek egyrészt oka lehet, hogy ezt a kérdést nehezen tudták megítélni (hiszen ennél a kérdésnél fordult elő a legnagyobb arányban válaszhiany). Az előző felvételekhez képest a megnevezett negatív és pozitív hatások nem változtak jelentősen. Jelentősebb eltérést csak a zsúfoltság, a zaj növekedése és a köztisztaság romlása terén tapasztalhatunk, ami feltehetően a nyári szezonban intenzívebbé váló forgalom hatására alakult így.

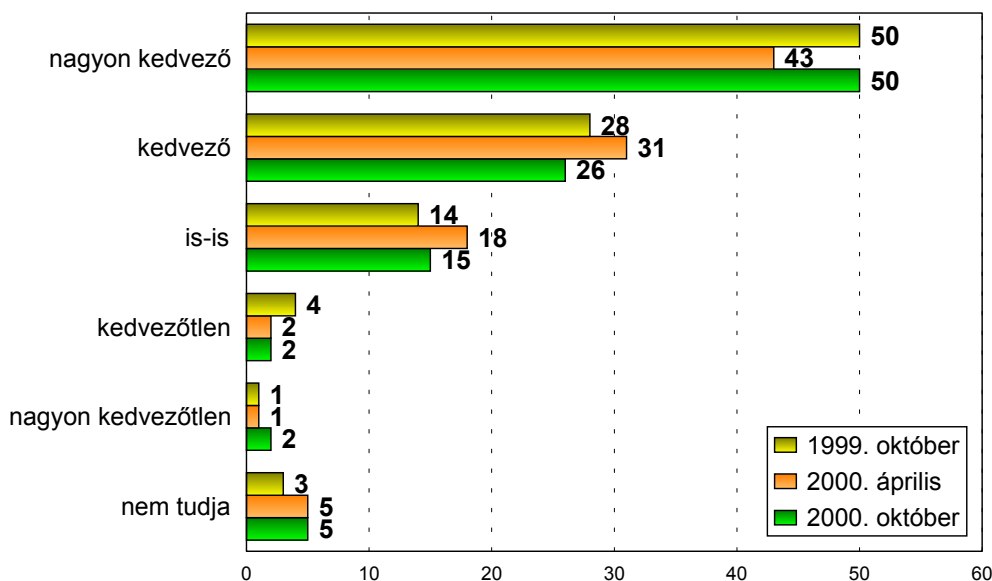
Ebben az esetben sem mutatkozik a válaszokban jelentős eltérés az egyes társadalmi-demográfiai jellemzők mentén. Az egyes állítások értékelésének részletesebb elemzése azt mutatja, hogy a turizmus kedvező hatásait általában a magasabb végzettségűek, fiatalabbak és a turistákkal gyakrabban találkozóak hangsúlyozzák az átlagosnál gyakrabban. A turizmus negatív megítélése az átlagosnál magasabb azok körében, akik egyáltalán nem szoktak turistákkal találkozni. Ezek a megoszlások - az egyes kérdésekre adott átlagértékekhez hasonlóan - a három egymást követő adatfelvételen keresztül igaznak bizonyultak, alátámasztva, hogy a turizmussal kapcsolatos attitűdök relatíve állandóak.

A pozitív és negatív hatásokat egyaránt mérlegelve a megkérdezettek túlnyomó többsége inkább kedvezőnek tartja az ország szempontjából, ha minél több belföldi, illetve külföldi látogató érkezik az országba, valamint az ország egyes tájaira, településeire. A megkérdezettek **46%-a nagyon kedvezőnek tartja a hazai utazók minél magasabb arányát,** s további 29%-uk is inkább kedvezőnek értékeli azt. Azoknak az aránya, akik a magyarok itthoni utazásait, nyaralásait egyáltalán nem vagy nem igazán értékelik pozitívan, mindössze 2-2% volt. 18%-nyian kedvező és kedvezőtlen hatásokat egyaránt valószínűsítene. Ugyanezek az arányok még egy

árnyalatnyival kedvezőbbek a külföldi turisták számának növekedésére vonatkozóan: a megkérdezettek 50%-a egyértelműen kedvezőnek tartja ezt a jelenséget, s további 26%-uk is inkább annak pozitív hozadékát érzékeli, míg kedvezőtlen, illetve nagyon kedvezőtlen összegző véleményt 2-2%-nyian adtak. Ezek az eredmények a 2000. tavaszán végzett adatfelvételhez képest nem mutatnak lényeges változásokat (az eltérések a hibahatáron belül maradnak). Az egy évvel korábbi felvételhez hasonlítva ugyanakkor a vélemények - már a tavaszi adatfelvétel során megfigyelhető - enyhe romlását tapasztalhatjuk. Akkor a felnőtt lakosság kicsit magasabb arányban – 50, illetve 55%-ban – tartotta egyértelműen kedvezőnek az ország számára a belföldi, illetve külföldi turistaforgalom növekedését. A turistaforgalom megítélésének társadalmi-gazdasági háttérváltozók szerinti megoszlása a turizmus hatásainak megítéléséhez hasonló képet mutat: a magasabb végzettségűek és a nagyobb településen élők az ország számára kedvezőbbnek tartják a hazai és külföldi turisták magyarországi nyaralását, mint más társadalmi-demográfiai csoportok. Ezen a téren változás a korábbi adatfelvételekhez képest nem tapasztalható.

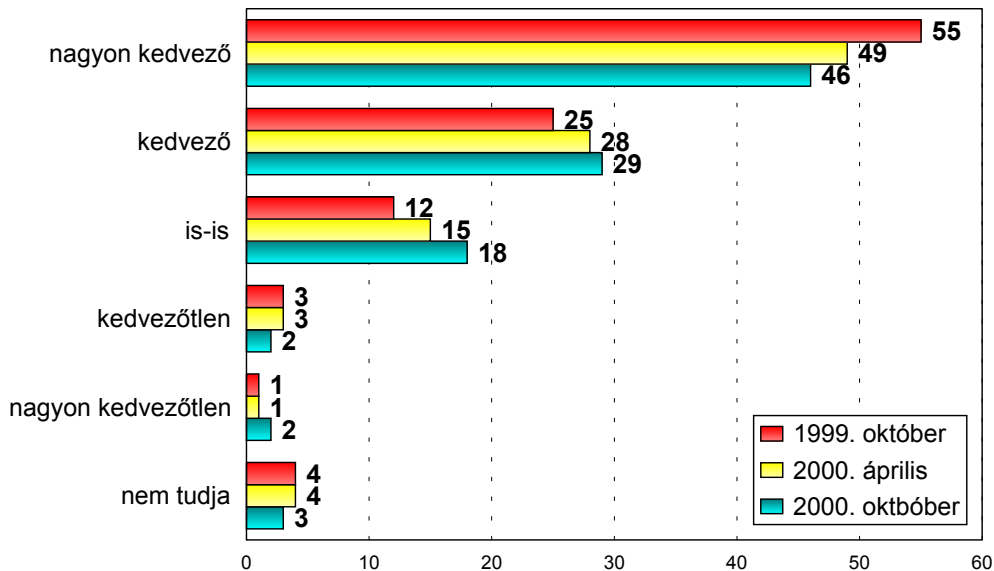
Ön szerint mindent egybevetve Magyarország számára mennyire kedvező, ha minél több magyar az országon belül, magyarországi falvakban, városokban, tájakon tölti el nyaralását, szabadidejét?

(a válaszok százalékos megoszlása, N=1000)

Ön szerint mindent egybevetve Magyarország számára mennyire kedvező, ha minél több külföldi turista érkezik az országba?

(a válaszok százalékos megoszlása, N=1000)

A továbbiakban arra kerestük a választ, hogy a válaszadók szerint mely tényezők mennyire befolyásolják azt, hogy mennyi turista látogat az adott településre, az adott régióba. A megkérdezettek ezúttal is egy 5-fokú skála segítségével válaszolhattak kérdésünkre, ahol az 1-es azt jelentette, hogy a kérdezett szerint az adott szempont egyáltalán nem játszik szerepet a turisták számának az alakulásában, az 5-ös pedig azt, hogy nagyon nagy szerepet játszik abban.

Ön szerint abban, hogy mennyi turista érkezik erre a településre, ebbe a régióba, mennyire játszik szerepet az, hogy ...?
 (átlagértékek, ahol 1=egyáltalán nem játszik szerepet, 5=nagyon nagy szerepet játszik)

	1999. október	2000. április	2000. október
Milyenek a környék természeti adottságai	4,30	4,29	4,30
Milyen műemlékek, építészeti értékek vannak a településen, a régióban	4,18	4,11	4,18
Mennyire könnyen lehet megközelíteni ezt a települést, ezt a régiót	4,18	4,01	4,10
Milyen a szolgáltatások: a vendéglátóhelyek, éttermek, üzletek, szálláshelyek, szórakozóhelyek színvonala	4,11	4,01	4,17
Milyen rendezvények, fesztiválok, programok vannak a településen, a régióban	4,06	3,98	4,12
Milyen itt a közbiztonság	4,02	3,96	3,97
Mennyire magasak a vendéglátóhelyek, éttermek, üzletek, szálláshelyek, szórakozóhelyek árai	3,97	3,94	3,93
Mennyire kedvesek, udvariasak itt az emberek	4,01	3,93	4,04
Mennyire tiszták, gondozottak az utcák, a házak	4,00	3,92	3,97
Mennyi tájékoztató anyag, reklám készül a településről, a régióról	3,88	3,81	3,85
Mennyire segítik táblák a turisták eligazodását, milyen itt a turisták tájékoztatása	3,81	3,73	3,85
Mennyire beszélnek idegen nyelveket a vendéglátóhelyeken, éttermekben, szálláshelyeken, üzletekben, információs irodákban dolgozók	3,68	3,62	3,76
Mennyire beszélnek idegen nyelveket az itt lakók	3,10	3,17	3,20

A megkérdezettek 4-9%-a nem tudott válaszolni az egyes kérdésekre, a többiek értékeléséből pedig az derül ki, hogy többségükben valamennyi általunk felsorolt szempontot nagyon fontosnak, vagy elég fontosnak érzik. Mindössze a megkérdezettek 1-7%-a vélekedett úgy, hogy azok egyáltalán nincsenek hatással arra, hogy mennyi turista érkezik az egyes településekre. Viszonylag legtöbben a helyben lakók (8%) és a turisztikai szolgáltatók idegen nyelvtudásáról (5%) vélekedtek úgy, hogy egyáltalán nem befolyásolják a turisták számának alakulását.

A megkérdezettek többsége úgy vélte, hogy a turisták választásait a legnagyobb mértékben a meglátogatott terület vonzerői, és szolgáltatásai befolyásolják. Legtöbben (54%) a természeti értékeket tartják a turisták öntéseit feltétlenül befolyásoló tényezőnek. Hasonló jelentőséget tulajdonítottak a kulturális és építészeti értékeknek (51%) is. A turisztikai attrakciók közül a programoknak, rendezvényeknek tulajdonítanak a magyar lakosok a legkisebb jelentőséget, 38% véli csak úgy, hogy azoknak a turisták vonzásában feltétlenül szerepük van.

A meglátogatott település/régió turisztikai és általános infrastruktúrájának egyes elemeit a megkérdezettek különböző, de általában jelentős mértékben találták fontosnak. A döntések meghozatalában a legfontosabbnak a közbiztonságot tartották (42%). Hasonló arányban értékelték elengedhetetlennek a terület jó megközelíthetőségét (41%) valamint az utcák és épületek gondozottságát és tisztaságát (39%). A turisták tájékoztatását az általános infrastruktúra elemeinél valamivel kevesebben tartották a látogatókat döntően befolyásoló tényezőnek: a településről, régióról készült tájékoztató anyagokat 38% értékelte nagyon fontosnak, a turistákat eligazító tájékoztató táblákat pedig 36%.

A szolgáltatások – szálláshelyek, vendéglátóhelyek, üzletek – esetében a minőséget a megkérdezettek 46%-a tartja a terület meglátogatását feltétlenül befolyásoló tényezőnek, míg a szolgáltatások árai csak a hazai lakosság kisebb részének (36%) véleménye szerint játszanak döntő szerepet a látogatások alakulásában. A turizmusban dolgozók nyelvtudása a megkérdezettek 31%-a szerint játszik jelentős szerepet az utazók döntéseiben.

A turizmus során a szolgáltatások minőségét, a meglátogatott területről kialakuló képet a helyi lakosok vendégszeretete és kommunikációképessége is befolyásolja. Az emberek kedvességét, udvariasságát, vendégszeretetét a hazai lakosok 40%-a tartja a turisták számára nagy vonzóerőt jelentő tényezőnek, nyelvtudást azonban csak 17%.

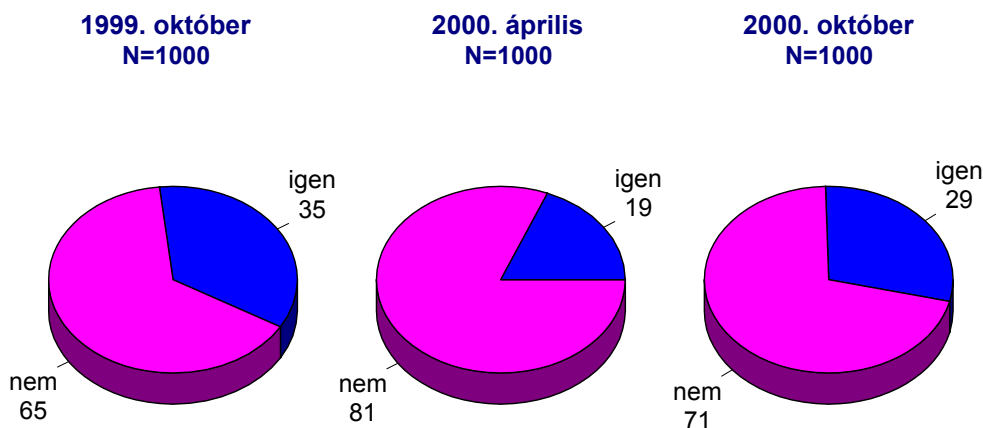
Az egyes adottságok meglétét a fővárosiak, és a magasabb végzettségűek tartották az átlagnál fontosabbnak. Nem mutatható ki ugyanakkor szignifikáns különbség a Kelet- és Nyugat-Magyarországon élők között.

III. BELFÖLDI UTAZÁSOK

A megkérdezettek 29%-a válaszolt úgy, hogy az elmúlt félév során részt vett valamilyen belföldi utazáson. A korábbi adatfelvételekhez viszonyítva a belföldi utazási szokások társadalmi-gazdasági háttérváltozók szerinti bontásában nem láthatunk lényeges eltéréseket, Az utazási szokások terén tapasztalható legnagyobb eltérés továbbra is az utazók és a nem-utazók között húzódik, melyben a jövedelemi különbségekben megjelenő társadalmi rétegződés játssza a legnagyobb szerepet (ezt az utazások elmaradásának vizsgálata is alátámasztja – a legtöbben a pénzihiányt említik).

A belföldre utazók körében gyakrabban találjuk a 18-33 éves korosztály tagjait, valamint a magasabb végzettséggel rendelkezőket. Az utazók többsége átlagos vagy annál jobb anyagi helyzetben él. Változás a korábbi kutatásokhoz képest, hogy a belföldre utazók között többségben vannak a 3-4 fős családban élők, míg a legkevesebbet az egyedülállók utaznak (feltehetően ezen háztartások többségét az egyedülálló nyugdíjasok teszik ki). Településtípus szerint a fővárosiak utazási hajlandósága jóval magasabb, mint más településeken élőké.

(a válaszok százalékos megoszlása)

Azoktól, akik nem jártak semmilyen magyarországi helyszínen az elmúlt 6 hónap során, arról is érdeklődtünk, hogy mi volt az oka otthonmaradásuknak. A megkérdezettek csaknem mindegyike indokolta valamilyen módon döntését, **a legtöbben egy okot említve (55%)**. 28%-nyian két indokot is megneveztek, a válaszadók 17% pedig 3 vagy több magyarázatot is felhozott arra, hogy miért nem utazott. A megnevezett indokok teljesen megegyeznek a korábbi felméréseknél megadottakkal.

Az utazások elmaradásának indokai nem változtak a három adatfelvétel során. A legtöbben pénzhiányra hivatkoztak, ezt a megkérdezettek háromnegyede indokként nevezte meg. A második leggyakoribb ok az időhiány volt, azt követve az egészségi állapot – ezzel összefüggésben az életkor -, valamint a munkahelyi kötelezettségek.

**Mi az oka annak, hogy nem utazott belföldön sehová,
nem volt Magyarországon nyaralni, pihenni?**

(az említések százalékos aránya azok körében, akik nem utaztak, N=710)

	1999. október	2000. április	2000. október
Nem volt rá pénze	65	73	75
Nem volt rá ideje	27	24	28
Egészségi állapota miatt	23	17	20
Életkora miatt	16	11	13
Munkája miatt	12	11	8
Otthon szokott pihenni, nyaralni	8	9	5
Nem szeret utazni	7	4	5
Családi okok miatt (pl. családtag ápolása)	6	8	7
Egyedül él	5	3	5
Saját nyaralója van	1	2	1
Egyéb	6	4	3

Az utazások elmaradásának indokait jellemzően ugyanazon csoportok nevezték meg, mint tavaly. A leggyakoribb ok a **pénz, hiánya leginkább az alacsonyabb végzettséggel rendelkezők, szakmunkások, betanított munkások, segédmunkásokként dolgozók esetében** – vagyis a rossz anyagi helyzetben élőknel – szerepelt. Az idő hiányával az átlagosnál gyakrabban szembesülnek a férfiak, a közép- és felsőfokú végzettséggel rendelkezők, a 18-49 évesek, valamint az önálló vállalkozásban dolgozók. A háztartások mérete alapján az átlagosnál nagyobb arányban említették az idő hiányát a 3-4 fős háztartásban élők, vagyis a gyermekes házaspárok. Az ő esetükben az utazáshoz szükséges pénzügyi feltételek valószínűleg adottak, amire az utal, hogy jó anyagi körülmények között élnek, de munkahelyi és családi kötelezettségeik miatt kevesebb idővel rendelkeznek. Ezt alátámasztja az a tény, hogy az utazások munka miatti elmaradása ugyanezen csoportok tagjaira jellemző.

A 65 év felettiek hivatkoztak leggyakrabban megromlott egészségi állapotukra és életkorukra, s ők azok is, akik közül sokan egyedül élnek, s ezért nem szánják rá

magukat az utazásra, vagy egyszerűen nem szeretnek utazni. A családi kötelezettségek és okok a nők, és a nagycsaládban élők esetében fordultak elő az átlagosnál gyakrabban az utazások elmaradásának az indokaiként. A megadható indokok között szerepelt az is, hogy az utazás helyett otthon pihenik ki az elmúlt időszak fáradalmait. Ezt elsősorban a vállalkozóként dolgozók és a jó anyagi helyzetűek nevezték meg (esetükben feltehetően munkájuk, időbeosztásuk nem engedi meg, hogy hosszabb időre elhagyják otthonukat-munkahelyüket. Az utazást **a saját nyaralóban töltött szabadsággal a fővárosiak, a felsőfokú végzettséggel rendelkezők és az önálló vállalkozók helyettesítették** a legnagyobb arányban.

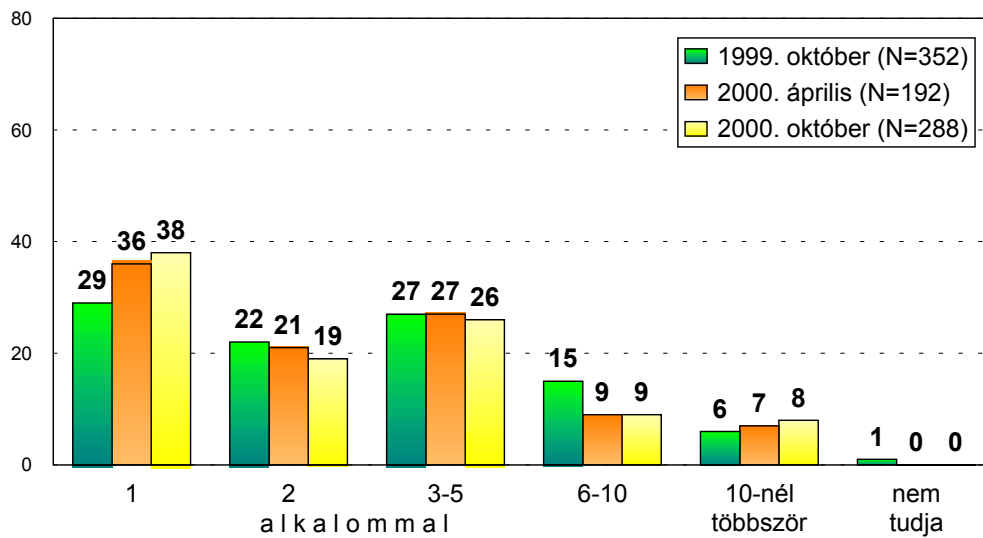
A továbbiakban azok csoportját vizsgáljuk részletesebben, akik az elmúlt félév során részt vettek valamilyen belföldi úton. Az így válaszolók aránya a minta 29%-át, 288 főt tesz ki, vagyis az elmúlt félévben 10%-kal többen vettek részt belföldi utazáson, mint az azt megelőző félévben, viszont 6%-al kevesebben, mint 1999 főszezoni időszakában. A tavaszi adatfelvételhez képest tapasztalható növekedés természetesnek tekinthető, hiszen ezúttal nyári, főszezoni utazásaikról kérdeztük az embereket. Az elmúlt évihez képest tapasztalt enyhe visszaesés mértéke a hibahatárhoz közeli, ezért annak jelentősége a következő év változásával együtt lesz majd értékelhető (hosszabb időszak adatait vizsgálva lehet majd kimutatni, hogy véletlen ingadozásról vagy trendszerű változásról van-e szó). A változás egyik oka lehet, hogy a hazai lakosság a tartós fogyasztási cikkek beszerzésének több éven keresztül történő elhalasztása után idén nagyobb beruházásokba kezdett és így csökkent az utazásra fordítható jövedelme.

1. A belföldi utazások száma

Az országon belül utazók átlagosan 4 alkalommal utaztak belföldi helyszínekre úgy, hogy ott legalább egy éjszakát eltöltöttek. Az átlag mögött azonban – a korábbi adatfelvételekhez hasonlóan – erőteljes szóródás figyelhető meg: **a válaszadók 38%-a mindössze 1 úton vett részt, s további 19%-uk is csak 2 alkalommal volt távol lakóhelyétől, 3-5 alkalommal 25%-uk és 6-nál több utazáson mindössze 17%-uk vett részt.** Mindez azt mutatja, hogy az egy évvel korábban – a jelenlegihez hasonlóan a főszezon után – végzett felmérés eredményeihez képest nemcsak az utazók száma csökkent, hanem az utazási gyakoriság is. Akkor átlagosan 5 alkalommal utaztak, és az utazások számának megoszlása is egyenletesebb volt.

Az átlagosnál gyakoribb utazás jellemzi a 18-33 éveseket, a közép- és felsőfokú végzettségűeket, a jó körülmények között élőket, az önálló vállalkozókat, valamint a budapestieket. A legkevesebbet utazók csoportja közel áll a nem-utazókhoz: az átlagosnál magasabb közöttük az alacsonyabb végzettségűek, a rosszabb anyagi helyzetben élők és a nyugdíjasok aránya. A 10 alkalomnál többször utazók között magas a vállalkozók.

(a válaszok százalékos megoszlása)

2. Úticélok

A belföldi utazások helyszínei
(százalékos arányok a belföldön utazók körében)*

Nevezetesebb látványosságok, városok, üdülő- és fürdőhelyek:	1999. október	2000. április	2000. október
Aggtelek	1	0	0
Budapest	17	22	17
Esztergom	2	1	2
Gyula	4	3	2
Hajdúszoboszló	1	1	2
Harkány	1	1	1
Hévíz	1	3	1
Kőszeg	1	1	1
Lillafüred	1	2	0
Ópusztaszer	2	0	1
Pannonhalma	0	0	0
Pápa	1	0	0
Siófok	6	4	1
Sopron	5	4	3
Szentendre	1	1	1
Szilvásvárad	2	0	1
Vác	1	0	2
Visegrád	1	1	2
<i>egyéb fürdőhely vagy üdülőhely</i>	<i>10</i>	<i>1</i>	<i>1</i>

Nagyobb tájegységek, üdülőkörzetek:	1999. október	2000. április	2000. október
Alföld	3	1	2
Bakony	1	0	1
Balaton	25	15	32
Dunakanyar, Duna vidéke	1	2	2
Északi-középhegység (Bükk, Zemplén hegységek)	8	4	7
Őrség	1	1	0
Tisza vidéke, Tisza-tó	2	1	4
Velencei tó	3	1	3
<i>egyéb nagyobb tájegység, üdülőkörzet</i>	3	1	2

Megyeszékhelyek:	1999. október	2000. április	2000. október
Békéscsaba	1	1	2
Debrecen	4	2	4
Eger	4	8	6
Győr	5	5	5
Kaposvár	0	0	0
Kecskemét	2	2	1
Miskolc	4	4	3
Nyíregyháza	3	2	2
Pécs	4	5	4
Salgótarján	1	1	1
Szeged	5	5	6
Székesfehérvár	2	3	2
Szekszárd	1	1	1
Szolnok	2	1	1
Szombathely	1	3	0
Tatabánya	1	0	2
Veszprém	3	6	2
Zalaegerszeg	2	1	1

Megyék, s az ezekhez tartozó községek:**	1999. október	2000. április	2000. október
Baranya megye	2	3	3
Bács-Kiskun megye	2	4	4
Békés megye	2	3	1
Borsod-Abaúj-Zemplén megye	3	8	4
Csongrád megye	1	1	2
Fejér megye	1	4	0
Győr-Moson-Sopron megye	0	1	2
Hajdú-Bihar megye	2	2	2
Heves megye	3	2	2
Jász-Nagykun-Szolnok megye	1	3	4
Komárom-Esztergom megye	1	2	3
Nógrád megye	1	0	1
Pest megye	3	10	4
Somogy megye	2	2	3
Szabolcs-Szatmár megye	2	3	1
Tolna megye	2	5	1
Vas megye	1	1	1
Veszprém megye	2	4	2
Zala megye	2	2	3
<i>nem besorolható egyéb település</i>	22	0	12

* a százalékok összege nem 100, mert egy személy több belföldi úton is részt vehetett

** ezeket a válaszlehetőségeket csak abban az esetben kódoltuk, ha az említett úti cél az előző kategóriák egyikébe sem illett bele

A korábbi felméréseknek megfelelően az előbbi, túlságosan részletes bontás néhány nagyobb kategóriába lett sűrítve. A csoportosítás kiindulópontját az előző felmérésnél a főbb, és sokak által említett turisztikai célpontok adták, s az egyes települések, megyék, tájegységek régiók szerinti összevonás csak másodsorban lett felhasználatva. Alapelvünk az volt, hogy minél homogénebb csoportokat alakítsunk ki, ugyanakkor ügyelni kellett arra is, hogy az egyes tájegységek, illetve összevont csoportok aránya elérje az elemezhetőség határát.

A fenti szempontok figyelembevételével az alábbi csoportok kialakítására került sor:

1. Balaton, Balaton-parti települések (Siófok is)
2. Budapest
3. Dunakanyar (Szentendre, Esztergom, Visegrád is)
4. Északi-középhegység (Lillafüred, Aggtelek, Szilvásvárad is)
5. Alföld+Tisza-vidék, Tisza-tó környéke
6. gyógyfürdők (Hajdúszoboszló, Gyula, Harkány, Hévíz)
7. a Dunántúl egyes tájai (Velencei tó, Bakony, Őrség)
8. egyéb üdülőhelyek
9. Észak-kelet Magyarország
(B-A-Z, Heves, Nógrád, Pest és Szabolcs-Szatmár megye települései)
10. Dél-kelet Magyarország
(Bács-Kiskun, Békés, Csongrád, Hajdú-Bihar és Szolnok megye települései)
11. Észak-nyugat Magyarország
(Győr-Sopron, Fejér, Komárom, Vas és Veszprém megye települései)
12. Dél-nyugat Magyarország
(Baranya, Somogy, Tolna és Zala megye települései)

Az „egyéb” kategóriába olyan tájegységek, nevezetességek tartoznak, amelyek egyik fenti kategóriába sem illeszthetők be.

A belföldi utazások helyszínei

(az említések százalékos aránya a belföldön utazók körében,)*

	1999. október	2000. április	2000. október
Balaton	30	18	33
Budapest	17	22	17
Északi-középhegység	11	6	8
Dunakanyar	5	5	7
Alföld+Tisza-vidék	6	2	6
Velencei tó, Bakony, Őrség	4	3	5
Gyógyfürdők	6	7	5
Egyéb üdülőhely	12	1	3
Észak-kelet Magyarország más területei	26	33	23
Dél-kelet Magyarország más területei	14	15	17
Dél-nyugat Magyarország más területei	13	18	14
Észak-nyugat Magyarország más területei	18	27	12
Egyéb	22	0	12

* a százalékok összege nem 100, mert egy személy több belföldi úton is részt vehetett

A korábbi két adatfelvételhez hasonlóan a Balaton és Budapest volt a **legnépszerűbb**: a megkérdezettek, 33%-a legalább egyszer volt a Balatonon 17%-a pedig a fővárosban. Ezúttal tehát ismét visszaállt az egy évvel korábban tapasztalt sorrend, a főszezonban – amint az feltételezhető volt – ismét a Balaton lett a legnépszerűbb belföldi desztináció. A magyarországi régiók közül ezúttal is Északkelet Magyarország vonzotta a legtöbb belföldi turistát. A nagyobb városok közül Eger, Győr, Pécs, Debrecen, Sopron, Szeged a legnépszerűbb célpontok, ahol a belföldi utazók 3-6%-a megfordult az elmúlt félév során. Lényegében most is ugyanazok a kedvelt belföldi desztinációk lettek megnevezve, mint fél- és egy évvel korábban.

Az idei szezonban az életkor nem befolyásolta a népszerű helyszínek felkeresését. A Balaton a felsőfokú végzettségűek és az önálló vállalkozók körében örvend az átlagosnál nagyobb népszerűségnek, de a fővárosban élők, valamint a jobb anyagi helyzetben lévők is gyakrabban felkeresték. A tó ugyancsak nagyon keresett a több fős háztartások körében. A Budapestet felkeresők között értelemszerűen a vidéki lakosok, különösen a városokban élők felülreprezentáltak. A gyógyfürdők főleg az egyedülállók, az idősebbek körében népszerűek, valamint a községi lakosok és az átlagos anyagi helyzetben élők keresik fel az átlagosnál gyakrabban.

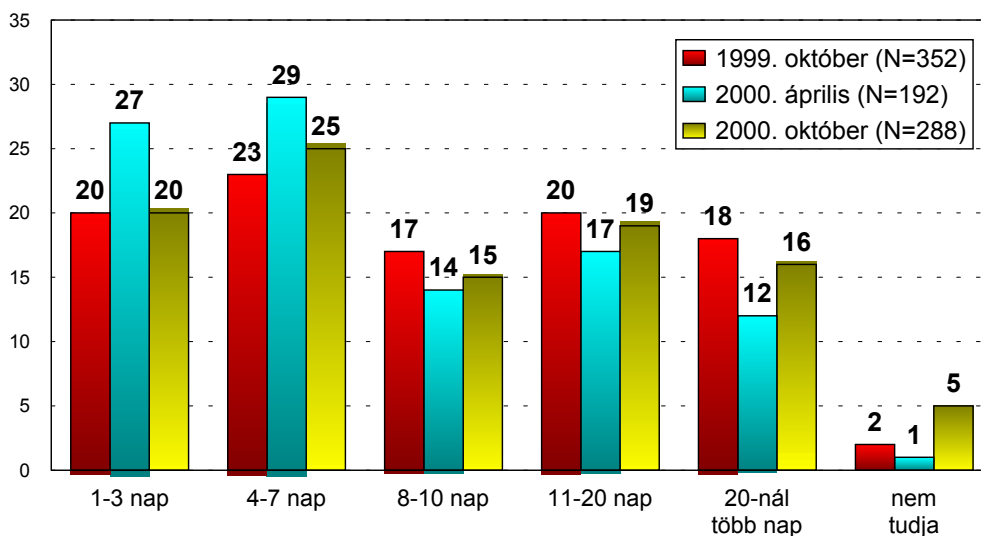

3. A belföldi utazással töltött idő

A megkérdezettek az elmúlt félvév során átlagosan 12 napot töltöttek belföldi utazással. A kérdezettek 45%-a maximum 7 napot töltött belföldi nyaralással, 15%-a 8-10, 19%-a 11-20 napot, 16%-nyian pedig ennél is több időt töltött belföldi utazással. Az idei főszezonban tehát a megkérdezettek az egy évvel korábbinál rövidebb időt – kevesebb napot – töltöttek belföldi utazással, ez az időtartam a 2000. évi főszezonban az azt megelőző őszi-téli időszakkal azonos.

Idén is az átlagosnál több napot töltöttek belföldi pihenéssel, látogatással a közép- és felsőfokú végzettségűek, a jó anyagi hátterűek, az önálló vállalkozók, az egyedülállók és a Budapesten élők. Az 1-3 napot utazók között az alacsonyabb végzettségűek, a nyugdíjasok és a rossz anyagi helyzetben lévők aránya magasabb az átlagosnál, míg a nagyon sokat (20 napnál többet) úton levők között az önálló vállalkozók, az egy fő háztartásban élők és a budapestiek vannak többségen.

(a válaszok százalékos megoszlása)

4. A belföldi utazások költségei

Az idei felmérésnél is a megkérdezettek között többen voltak azok, akik maguk fizették külföldi utazásukat, mint azok, akiknek más fizette. **Idén a megkérdezettek 67%-a úgy nyilatkozott, hogy az elmúlt félév során nem volt olyan utazáson, melyet részben vagy teljes egészben munkáltatója vagy vendéglátója fizette volna.** Az előző felméréseknél a válaszadók 73%, illetve 64%-a nem vett részt olyan úton, ahol a költségek egy részét vagy egészét munkáltatója, vagy más fizette volna.

A belföldi utazásra a megkérdezettek átlagosan 40.700 Ft-ot költöttek az elmúlt félév során. Ez az összeg azok körében, akik maguk fizettek belföldi útjukért 43.700 Ft. Belföldi utazásaik során az átlagosnál magasabb költség jellemezte a férfiakat, az 50-65 éveseket, a szakmunkásokat, a vállalkozóként dolgozókat és természetesen a jobb körülmények között élőket.

Ugyanezek az értékek a vendéglátókra jutó költségek esetében 13.400 Ft, illetve - csak **a vendéglátást ténylegesen igénybevevők körére vetítve a költségek átlagosan 52.200 Ft-ra** rúgnak. Leggyakrabban a fiatalok, a férfiak, vállalkozók kaptak támogatást meghívóiktól vagy munkahelyüktől, rajtuk kívül azonban az általános iskolai végzettséggel rendelkezők, a gyermekes házaspárok, valamint rossz anyagi helyzetben lévők is részesültek utazási támogatásban.

Az előző felmérésből származó adatok szerint átlagos saját költségű belföldi utazások tényleges kiadása 41.500 Ft, illetve áprilisban 38.700 Ft volt, a vendéglátók által fizetett utaké pedig 50,5 ezer Ft-ba, illetve áprilisi felmérésnél 60.600 kerültek. Az utazásokra fordított átlagos saját kiadás és a munkahely vagy vendéglátó által fizetett belföldi utazások becsült kiadásai szinte nem változtak az egy évvel ezelőtt, azonos időszakban készült felméréskor kapott eredményekhez képest, de a más által fizetett tényleges kiadások tekintetében csökkentek az áprilisi időszakban becsült adatokhoz képest.

A költségeket összesítve azok, akik utaztak átlagosan 54.500 Ft-ot költöttek belföldi utazásra. A megkérdezettek 31%-a legfeljebb 20 ezer Ft-ot, 23%-a 21-50 ezer Ft-ot költött. 50 ezer Ft feletti kiadásokról a megkérdezettek 29%-a nyilatkozott. A belföldi utazások összköltségét tekintve az átlagosnál alacsonyabb kiadások jellemezték a 65 év felettieket, nyugdíjasokat, az alacsonyabb végzettségűeket és a rosszabb anyagi helyzetben lévőket.

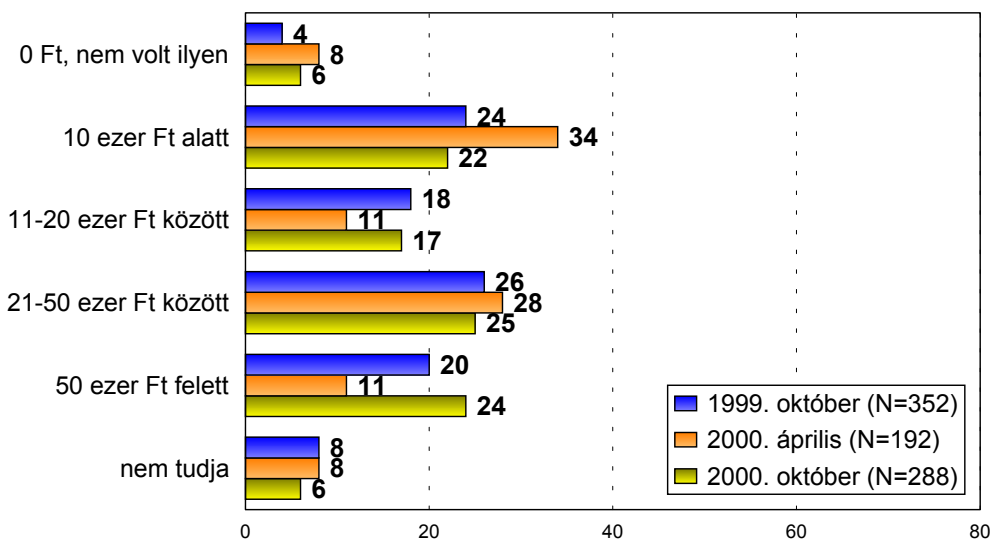
A belföldi utazásokkal kapcsolatos költségek ugyanakkor a családi kasszát ennél lényegesen jobban is terhelhetik, hiszen többfős háztartások esetében számolni kell a többi családtag utazási költségeivel is. Éppen ezért arra kértük most már valamennyi kérdezettet - **azokat is, akik maguk nem utaztak** -, hogy becsüljék meg **a család valamennyi tagjának az elmúlt fél év során belföldi utakra költött kiadásait.** (A számítások során az egyszemélyes háztartások esetében a már korábban általuk jelzett kiadásokat vettük figyelembe.)

Szinte az első felméréssel megegyező értékeket kaptunk a családi kiadásokra vonatkozóan. **A megkérdezettek 56%-a úgy válaszolt, hogy családjában senki sem költött belföldi utazásra**, míg további 15% nem tudott érdemi választ adni a kérdésre. A többiek között 10% volt azoknak az aránya, akiknek a családjában maximum 20 ezer Ft-os kiadást mértünk, 9% 21-50 ezer Ft-ot költött, s további 9% 50 ezer Ft feletti családi költségekről számolt be. **A család által fizetett átlagos kiadások összege 17.400 Ft, az utazásokra ténylegesen költők körében 51.800 Ft.** 1999-es eredményhez képest csökkent a belföldi családi utazásokra fordított összeg: az átlagérték mintegy 21 ezer Ft volt, az utazásokra ténylegesen költők körében 53 ezer Ft volt egy évvel korábban. Ugyanakkor az áprilisi adatfelvételhez képest pedig növekedett: 9.500Ft-ról 17.400 Ft-ra, illetve a tényleges költés 41.300 Ft-ról 51.800 Ft-ra. Az előző, az áprilisi vizsgálatnál becsült értékhez képest tapasztalt növekedés köszönhető annak, hogy a jelenlegi vizsgálat az utazások szempontjából egy utazások szempontjából aktívabb, főszezoni időszakra irányult.

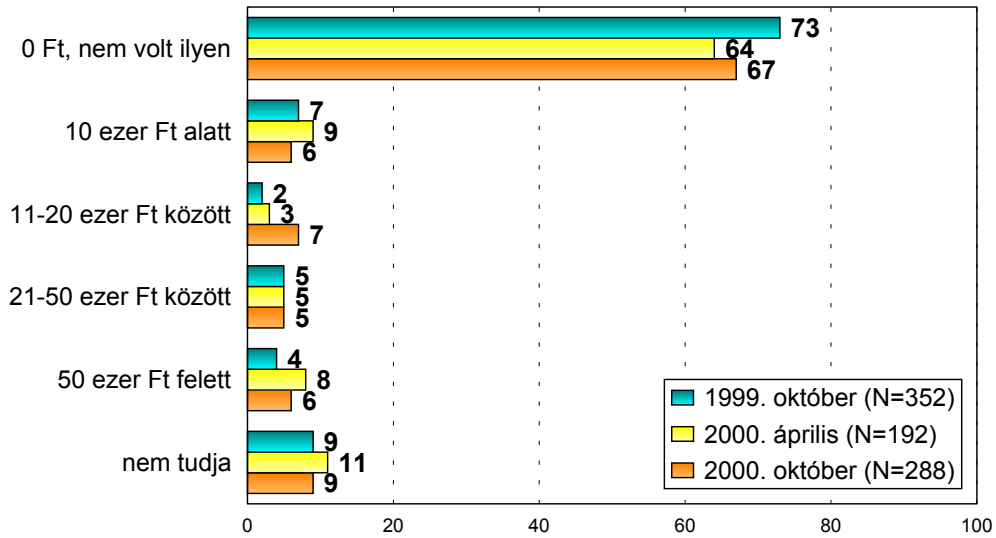
A belföldi utazásukra a legtöbbet – 50 ezer Ft felett – költők a felsőfokú végzettségűek, a vállalkozóként dolgozók, 4 fős háztartások és a fővárosiak, az átlagosnál alacsonyabb családi kiadások jellemzik a 65 év felettieket, a nyugdíjasokat és a községekben élőket.

Az elmúlt fél év során összesen hozzávetőlegesen mennyit költött saját belföldi utazásaira?

(a válaszok százalékos megoszlása)

Az elmúlt fél év során összesen hozzávetőlegesen mennyibe kerültek azok a belföldi utazásai, amelyeket munkáltatója vagy vendéglátója fizetett?
(a válaszok százalékos megoszlása)

5. A belföldi utazásokkal kapcsolatos várakozások

A megkérdezettek 42%-a úgy érzékeli, hogy belföldi utazások terén az elmúlt 3 év során romlottak az anyagi lehetőségei, s 5%-nyian számoltak be javulásról ezen a téren. A válaszadók 49%-a nem érzékel különösebb változást saját anyagi helyzetében, míg 5%-nyian nem tudták a változás jellegét megítélni. Ez az egy évvel korábbi adatfelvétel esetében mért értékekhez képest enyhe javulásnak tekinthető, hiszen akkor 47% számolt be romló anyagi lehetőségekről.

A jövőt tekintve a megkérdezettek még mindig pesszimisták, a várakozások lényegében azonosak a fél- és egy évvel korábban mérttel. Közel háromszor annyian számítanak romlásra (31%), mint javulásra (11%), a megkérdezettek 50%-a szerint pedig nem változtak lehetőségeik, 8%-uk pedig nem tudott jóslásokba bocsátkozni. Továbbra is igaz, hogy a jövőbeni lehetőségeket jobbnak tartják, mint a múltbelieket, de az arányok az eltelt egy évben nem változtak.

Egy évvel korábban a megkérdezettek közel azonosan vélekedtek a belföldi utazások anyagi lehetőségeiről, talán akkor kicsit többen nyilatkoztak javulásról ezen a téren (7% szemben az idei 5%-kal). Ugyanakkor a jövőre vonatkozóan tavaly bizonytalanabbak voltak a válaszadók: tavaly 11%-uk nem tudott jóslásokba bocsátkozni ezen a téren szemben az idei 8%-kal.

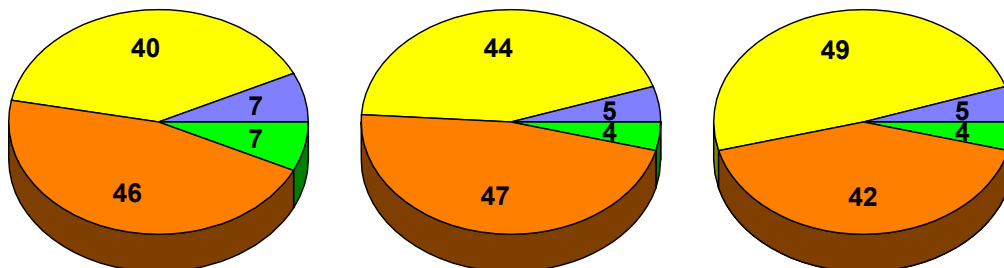
Belföldi utazási lehetőségeik javulásáról az átlagosnál gyakrabban számoltak be azok, akik az elmúlt 6 hónap során maguk is részt vettek belföldi utazáson, valamint a fiatalok, a magasabb végzettségűek és a jobb anyagi helyzetben lévők. Ugyanez mondható el a következő három év utazásaira vonatkozóan is. Az elmúlt egy évben ugyancsak ezek a csoportok mutatkoztak az átlagosnál valamivel optimistábbnak.

Belföldi utazások vonatkozásában hogyan változtak az elmúlt 3 évben az Ön anyagi lehetőségei?
(a válaszok százalékos megoszlása)

1999. október
N=1000

2000. április
N=1000

2000. október
N=1000

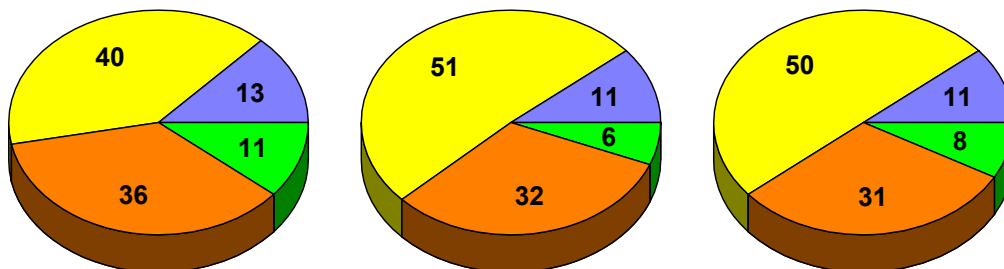
javultak/javulnak   nem változtak/nem változnak   romlottak/romlanak   nem tudja

Belföldi utazások vonatkozásában hogyan változnak a következő 3 évben az Ön anyagi lehetőségei?
(a válaszok százalékos megoszlása)

1999. október
N=1000

2000. április
N=1000

2000. október
N=1000

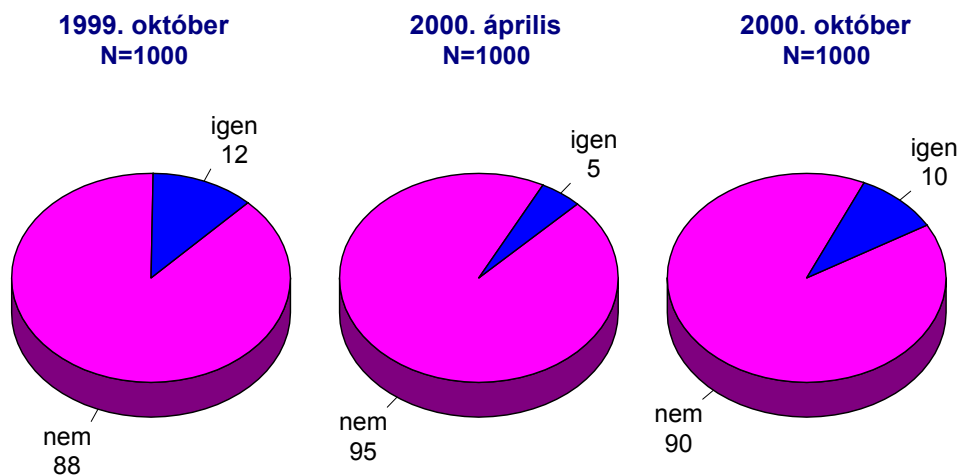
javultak/javulnak   nem változtak/nem változnak   romlottak/romlanak   nem tudja

IV. KÜLFÖLDI UTAZÁSOK

A megkérdezettek 10%-a válaszolt úgy, hogy az elmúlt félév során részt vett valamilyen külföldi utazáson. Az idei felmérés során is a külföldre utazók körében az átlagnál gyakrabban találunk közép- és felsőfokú végzettséggel rendelkezőket, 18-33 éves fiatalokat és vállalkozóként dolgozókat. A kedvezőbb anyagi helyzet ezúttal is jóval gyakrabban jár együtt valamilyen utazással, tehát a legtöbbet utazók jó anyagi körülmények között élnek. A fővárosban élők utazási hajlandósága a külföldi utakat tekintve is jóval magasabb, mint a más településeken élőké.

Ezek az eredmények megegyeznek az előző két felmérés alkalmával tapasztaltakkal, kisebb eltérés az utazók arányában tapasztalható. Az előző, áprilisi felméréshez képest növekedett a külföldre utazók aránya (5%-ról 10%-ra), mely annak köszönhető, hogy az utazások száma a nyári időszakban magasabb. Az egy évvel ezelőtti, októberi felméréshez képest pedig lényegében nem változott az utazási intenzitás. (1999. októberi felmérésben az elmúlt 6 hónap során a megkérdezettek 12%-a utazott, idén ugyanezen időszakban 10%).

(a válaszok százalékos megoszlása)

Azoktól, akik nem látogattak más ország(ok)ba az elmúlt 6 hónap során, arról is érdeklődtünk, hogy mi volt az otthonmaradásuk oka. Idén is szinte minden megkérdezett (1% kivételével) indokolta valamilyen módon döntését. A legtöbbben most is egy okot említettek (58%), továbbá a megkérdezettek 27%-a két indokot is megnevezett. A válaszadók 14% pedig 3 vagy több magyarázatot is felhozott arra, hogy miért nem utazott.

A megnevezett okok tekintetében ugyanaz a sorrend alakult ki, mint az előző két felmérésnél. **A nem utazók legnagyobb része ezúttal is a pénzhányra hivatkozott:** a válaszok 78%-a ezt az elemet is tartalmazta. **A második leggyakoribb ok az időhiány volt (21%), míg harmadik helyen az egészségi állapot (17%) szerepelt.** Az előző 6 hónap során nem utazók 12%-a az életkorát nevezte meg, míg 8%-uk a munkát említette az utazások elmaradásának indokaként.

**Mi az oka annak, hogy nem utazott külföldön sehová,
nem volt külföldön nyaralni, pihenni?**

(az említések százalékos aránya azok körében, akik nem utaztak, N=898)

	1999. október	2000. április	2000. október
Nem volt rá pénze	75	78	78
Nem volt rá ideje	24	23	21
Egészségi állapota miatt	20	16	17
Életkora miatt	14	10	12
Munkája miatt	9	10	8
Nem szeret utazni	6	4	5
Családi okok miatt (pl. családtag ápolása)	6	7	5
Otthon szokott pihenni, nyaralni	7	7	4
Egyedül él	4	3	4
Saját nyaralója van	2	2	1
Egyéb	7	6	5

A pénz hiánya az átlagnál gyakrabban szerepelt a 8 osztályt végzettek és a nagyobb létszámú – 5-nél több főből álló – háztartások válaszaiban, s értelemszerűen a rosszabb anyagi helyzetben lévők körében. Az átlagnál kevesebb szabadidővel a 18-33 évesek és a vállalkozók rendelkeznek. Az időhiányt a 4 fős háztartások is gyakrabban említették. Jövedelmi helyzet szerint nincs különbség az időhiányra hivatkozó nem utazók között, mely arra utal, hogy viszonylag jó anyagi körülmények között élnek, de kevés szabadon felhasználható idővel rendelkeznek. **A munkából adódó kötelezettségeket leginkább a felsőfokú végzettségűek és a vállalkozóként dolgozók jelölték meg okként.**

Érthető módon a **65 év felettek és a nyugdíjasok hivatkoztak leggyakrabban megromlott egészségi állapotukra és életkorukra, valamint egyedüllétükre.** Nem jelentős a háttérváltozók szerinti különbség azok körében, akik azért nem utaztak, mert nem szeretnek utazni, de az látható, hogy a 65 év felettek esetében az átlagnál magasabb volt a megnevezési arány, mely pl. visszavezethető az életkorukra, egészségügyi állapotukra. Utazás, mint szabadidős forma elutasítása a községekben lakók körében is gyakrabban előfordult.

Családi okokat leginkább a nagyobb háztartásban élők és felsőfokú végzettségűek neveztek meg. Az otthonmaradás okai között szerepelt **az utazás kiváltása otthoni pihenéssel.** Ezt a megkérdezettek mindössze 4%-a említette, de a társadalmi-demográfiai háttérváltozók szerint nincs különbség a kapott eredményeket tekintve. Saját nyaraló esetenként kiválthatja az utazásokat, ezért a telekkel rendelkező tulajdonosok nyaralásának helyszínét adhatja. Azoknak a megkérdezetteknek, akik nem utaztak az elmúlt félévben, csupán 1%-a rendelkezik nyaralóval.

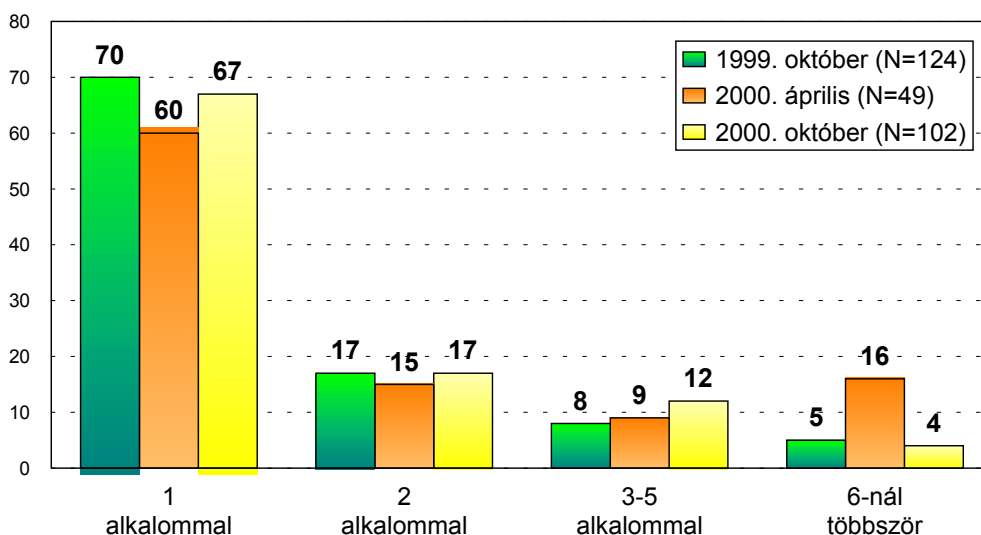
A továbbiakban azok csoportját vizsgáljuk részletesebben, akik az elmúlt félév során részt vettek valamilyen külföldi úton. Az így válaszolók aránya a minta **10%-át**, 102 főt tesz ki. **(Az egy évvel ezelőtti, októberi felmérésnél a külföldre utazók aránya a minta 12%-a volt.)** A minta nagysága elég alacsony, ezért a háttérelvezésnél kapott eltéréseket fenntartással kell kezelni.

1. A külföldi utazások száma

A külföldre utazók átlagosan 2 alkalommal keltek útra. A válaszadók 67%-a egy úton vett részt, további 17% pedig két alkalommal lépte át az országhatárt. **Azoknak az aránya, akik 3-5 alkalommal utaztak 12%, 5 alkalomnál többször utazók aránya pedig 4% volt.** Az előző felméréseknél a megkérdezettek szintén 2 alkalommal látogattak más országokba. Ebben nem tapasztalható különbség: akár az októberi, akár az áprilisi időszakban készült felmérést nézzük.

A külföldre utazók köre demográfiai jellemzőik alapján nem változott. Az 50 év feletti utazók legnagyobb százalékban 1-2 külföldi utat tesznek, a gyakoribb utazás az 50 év alatti korosztályra jellemző. **A külföldre gyakrabban utazók körébe tartoznak a férfiak, a 34-49 évesek, az egyedülállók és a gyermekes házaspárok,** lakóhelyüket tekintve pedig **a Nyugat-magyarországon élők.** A külföldi utak átlagát tekintve a végzettségen belül a szakmunkások külföldi utazásainak száma a legmagasabb (4,33 utazással). A szakiskolát végzetek 30%-a 3-5 alkalommal hagyja el az országot valamilyen célból. Ugyanakkor az is megfigyelhető, hogy a rosszabb anyagi helyzetűek is utaznak külföldre: 82%-uk egy külföldi utat tesz.

(a válaszok százalékos megoszlása)

2. Úticélok

A külföldi utazások helyszínei
(százalékos arányok a külföldre utazók körében)*

	1999. október	2000. április	2000. október
Németország	16	25	18
Ausztria	24	30	15
Horvátország	15	4	14
Görögország	4	3	13
Olaszország	16	24	13
Románia	9	3	12
Szlovákia	6	8	12
Spanyolország	4	5	7
Benelux-államok	1	3	5
Nagy-Britannia	1	3	5
Szlovénia	-	-	5
Franciaország	6	6	2
Jugoszlávia	1	4	2
Svájc	1	1	2
Csehország	3	7	1
Lengyelország	2	2	1
Skandinávia	1	0	0
Egyéb európai ország	2	6	5
USA	2	2	0
Európán kívüli országok	6	2	5

* a százalékok összege nem 100, mert egy kérdezett több úticélt is megemlíthetett

Az idei felmérésnél a megkérdezettek 10%-a utazott külföldre, amelynek következtében az egyes desztinációk megnevezése nem mutat szignifikáns különbséget, ezért a kapott eredmények csak tájékoztató jellegűek. Az idei felmérésnél nem tapasztalható jelentős különbség a desztinációk között, szemben az előző felméréseknél, ahol Ausztria kiemelkedett a sorból.

Magyar Turizmus Rt.

Kutatási Igazgatóság

Idén Németország volt a legnépszerűbb, amelyet a külföldre utazók 18%-a felkeresett az elmúlt félévben. Németországtól nem sokkal lemaradva Ausztria szerepelt 15%-kal. A nyári desztinációk között kiemelkedik még Horvátország, Görögország és Olaszország, melyet a külföldre utazók 13-14%-a felkeresett utazásai során. A külföldre utazó magyarok 10% feletti arányban említették Romániát és Szlovákiát, a többi ország 10%-nál kisebb arányban szerepelt. A tengerentúli utazások aránya a mostani felmérésnél is nagyon alacsony.

Németország pedig a középkorúak, a nyugdíjasok és városban élők körében kedvelt úti cél. Ausztriát az átlagosnál gyakrabban keresték fel a 65 év feletti, a négyfős háztartások, Nyugat-Magyarországon élők és a vállalkozók.

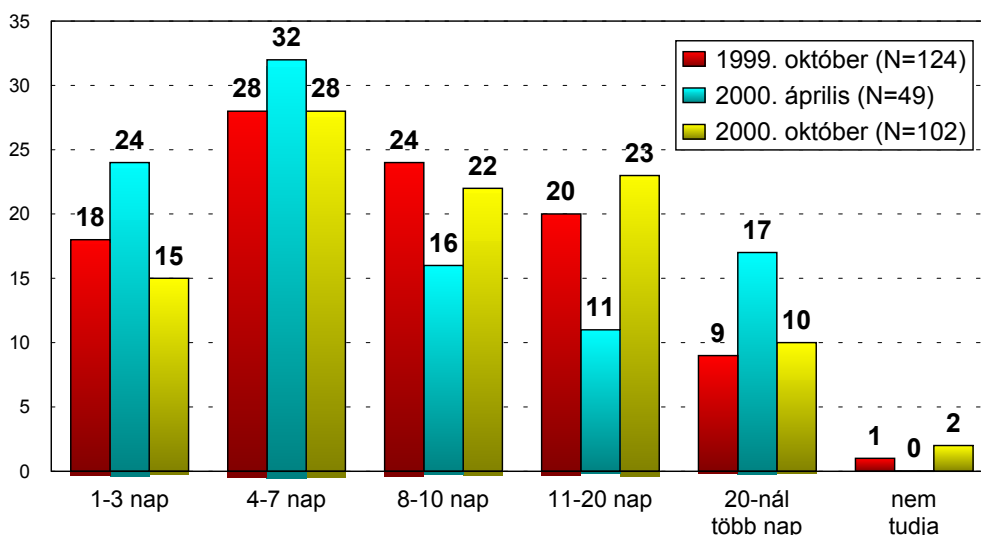
3. A külföldi utazással töltött idő

A kérdezetteket arra kértük, hogy becsüljék meg, az elmúlt félév során összesen hány napot töltöttek külföldi utazással. **A kapott eredmény szerint azok, akik külföldre utaztak átlagosan 10 napot töltöttek valamely országban az elmúlt félévben.** Ezen belül a megkérdezettek 15%-a legfeljebb 3 napot tartózkodott valamilyen külföldi városban, pihenőhelyen, 28%-uk pedig 4-7 napot. A külföldre utazók 22%-a összesen 8-10 napot, 23%-a 11-20 napot, 10%-uk pedig ennél hosszabb időt töltött más országokban. 2% nem mondat meg, hogy hány napot tartózkodott külföldön.

Az átlagosnál több napot töltöttek külföldön a középkorúak, a 8. osztályt végeztek és a felsőfokú végzettségűek, a három-, négyszemélyes háztartásban élők, a vállalkozóként dolgozók és a budapesti lakosok. Az utazással töltött idő alaposabb elemzése azt mutatja, hogy az alapfokú végzettséggel rendelkező, a rosszabb anyagi helyzetben lévő és nyugdíjas utazók legnagyobb arányban 1-3 napot tartózkodtak külföldön.

Az előző felméréseknél a megkérdezettek átlagosan 11, illetve 17 napot töltöttek távol otthonuktól. A válaszadók mindkét alkalommal is a legnagyobb arányban 4-7 napot tartózkodtak más országban. A társadalmi háttérváltozók szerint az előző felméréseknél kisebb eltérések voltak a tartózkodás időtartamát tekintve, de ezek a kis elemszámnak köszönhetőek.

(a válaszok százalékos megoszlása)

4. A külföldi utazások költségei

Hasonlóan az előző évi felméréshez a megkérdezettek között többen voltak azok, akik maguk fizették külföldi utazásukat, mint azok, akiknek más fizette. **Idén a megkérdezettek 64%-a úgy nyilatkozott, hogy az elmúlt félév során nem volt olyan utazáson, melyet részben vagy teljes egészben munkáltatója vagy vendéglátója fizette volna.** Az előző felméréseknél a válaszadók 78%, illetve 45%-a nem vett részt olyan úton, ahol a költségek egy részét vagy teljes egészét a munkahely vagy a vendéglátó fizette volna.

Külföldi utazásra a megkérdezettek átlagosan 82.700 Ft-ot költöttek, az egy-egy utazó által a külföldi tartózkodás(ok) kapcsán ténylegesen kifizetett összeg átlagosan 93.300 Ft volt. Az átlagos költségnél magasabb kiadás jellemezte a férfiakat, az 50-65 éves korosztály tagjait, házaspárokat, a vállalkozókat, valamint a felsőfokú végzettséggel rendelkezőket és a fővárosi lakosokat.

A munkahely vagy vendéglátó által fizetett összeg nagysága – egy-egy ilyen juttatásban részesülő személy esetében – a tavalyi felmérésben kapottnál magasabb volt, 208.800 ezer Ft körül alakult. A vendéglátókra jutott kiadások átlagos összege 59.000 Ft volt. Leggyakrabban az 50-65 évesek kaptak támogatást meghívóiktól vagy munkahelyüktől, rajtuk kívül azonban a felsőfokú végzettséggel rendelkezők, a fővárosiak és a kelet-magyarországiak, valamint átlagos anyagi helyzetben lévők is részesültek utazási támogatásban. Az elmúlt félévi utazások során a vállalkozók mellett az eltartottakat is az átlagnál nagyobb mértékben támogatta vendéglátójuk.

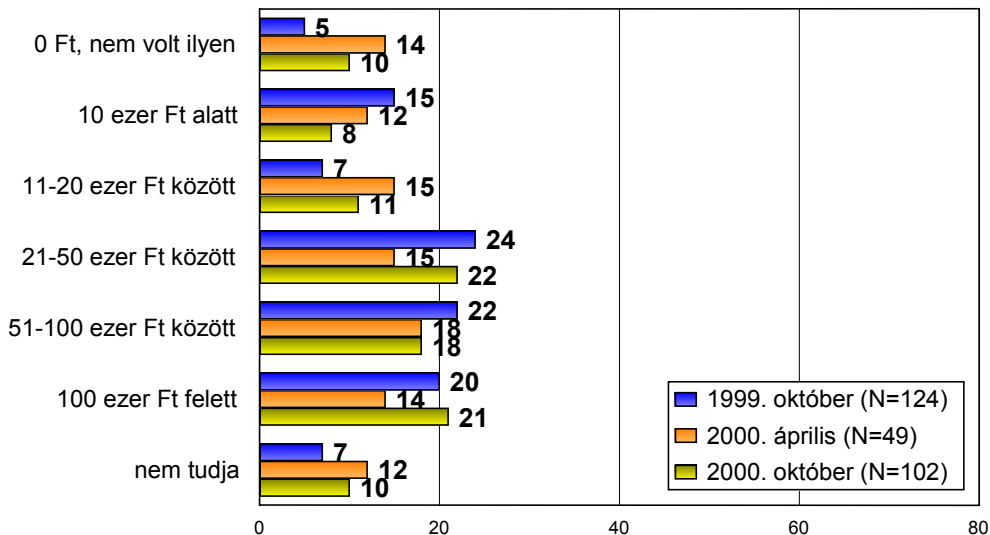
A költségeket összesítve azt találjuk, hogy a külföldi utazásokra elköltött összeg átlagosan 145.200 Ft volt a valahová utazók körében. Idén a megkérdezettek 28%-a külföldi utazásra összesen 51-100 ezer Ft-ot, 20-20%-a pedig 21-50 ezer Ft közötti, illetve 100 ezer Ft feletti összeget költött.

A külföldi utazásokkal kapcsolatos kiadások nem tekinthetők teljesnek a többi családtag utazási költségei nélkül. Éppen ezért arra kértük most már valamennyi kérdezettet - **azokat is, akik maguk nem utaztak** -, hogy becsüljék meg a család valamennyi tagjának az elmúlt fél év során külföldi utakra szánt kiadásait. (A számítások során az egyszemélyes háztartások esetében a már korábban általuk jelzett kiadásokat vettük figyelembe.)

A megkérdezettek 75%-a úgy válaszolt, hogy családjában senki sem költött külföldi utazásra, míg további 15% volt azoknak az aránya, akik nem tudtak érdemi választ adni kérdésünkre. A többiek között 2-2% volt azoknak az aránya, akiknek a családjában maximum 20 ezer Ft-os, illetve 21-50 ezer Ft-os kiadást mértünk, 6%-nyian 50 ezer Ft feletti családi költségekről számoltak be. **Az átlagérték a válaszadók körében 16.500 Ft, az utazásokra ténylegesen költők, azaz konkrét összegeket említők körében pedig közel 143.200 Ft volt.** Az átlagosnál magasabb családi költség jellemzi az 50-65 éveseket, a felsőfokú végzettségű, vállalkozóként dolgozókat, a jó anyagi körülmények között élőket és a fővárosi lakosokat.

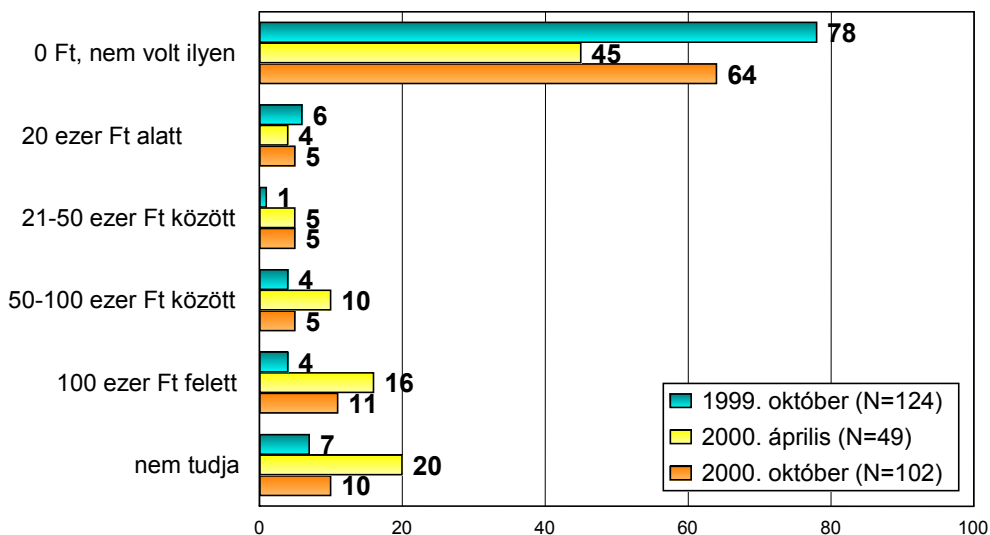
Az elmúlt fél év során összesen hozzávetőlegesen mennyit költött saját külföldi utazásaira?

(a válaszok százalékos megoszlása)

Az elmúlt fél év során összesen hozzávetőlegesen mennyibe kerültek azok a külföldi utazásai, amelyeket munkáltatója vagy vendéglátója fizetett?

(a válaszok százalékos megoszlása)

5. A külföldi utazásokkal kapcsolatos várakozások

A megkérdezettek közel azonos aránya, 47-44%-a érzékelté úgy, hogy az elmúlt 3 év során a külföldi utazások vonatkozásában nem változtak, illetve romlottak anyagi lehetőségeik. A lehetőségek javulásáról a megkérdezettek mindössze 3%-a nyilatkozott, s 6%-nyian nem tudták a változás jellegét megítélni.

A jövőt illetően a válaszadók kicsit optimistábbak: 8% javulásra számít, 33% romlásra. 50% azoknak az aránya, akik szerint a jövőben sem történik lényeges változás az utazási lehetőségeikben. A jövőt illetően ugyanakkor kicsit bizonytalanabbak a válaszadók: 9%-uk nem tudott jóslásokba bocsátkozni ezen a téren.

Az előző felmérésekhez képest a válaszadók optimizmusa még mindig nem jött meg: mindkét felmérésnél a megkérdezettek nagyobb százaléka (45-45%) érzékelt romlást az elmúlt 3 évben és a javulásról nyilatkozók aránya is alacsony volt (5, illetve 4%). A következő három év tekintetében sem változott lényegesen a helyzetük: 1999. októberében 11%, 2000. áprilisában 8% számított javulásra, s 38%, illetve 34% romlásra.

A jelenlegi helyzettel elégedettebbek voltak – vagyis az elmúlt 3 évben javulást tapasztaltak – a 18-33 évesek, felsőfokú végzettségűek, a jobb anyagi helyzetben lévők, a vállalkozók és a külföldre utazók egyaránt. Az előző évekhez képest az átlagnál rosszabbnak ítélik meg a helyzetet az 50 év felettek, a rosszabb anyagi körülmények között és a nagyobb háztartásban élők. A jövőt tekintve a fiatalabbak, a felsőfokú végzettségűek és a budapestiek, valamint az elmúlt években is utazók optimistábbnak mutatkoztak. A jövőt illetően helyzetüket legrosszabbnak értékelők az 50 év felettek, a nyugdíjasok, a nagyobb létszámú háztartásban élők, az alacsony végzettségűek, valamint értelemszerűen a rosszabb anyagi helyzetben lévő megkérdezettek. Összességében mind az elmúlt 3 év, mind a következő 3 év külföldi utazási lehetőségeit tekintve azok, akik részt vettek külföldi utazásokon az átlagnál sokkal jobbnak tartják anyagi lehetőségeiket a külföldi utazások vonatkozásában. Az előző felmérésekhez hasonlóan a kérdés megítélésében nem történt lényeges változás a társadalmi-demográfiai változók szerint.

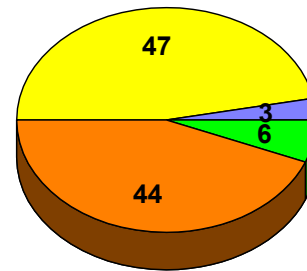
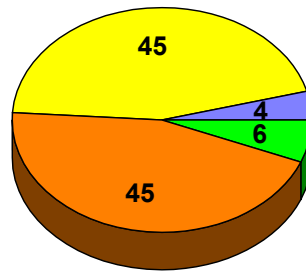
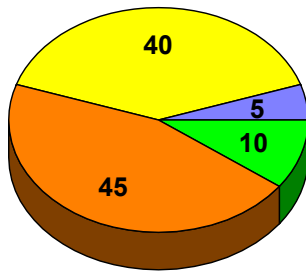
Külföldi utazások vonatkozásában hogyan változtak az elmúlt 3 évben az Ön anyagi lehetőségei?

(a válaszok százalékos megoszlása)

1999. október
N=1000

2000. április
N=1000

2000. október
N=1000

javultak/javulnak   nem változtak/nem változnak   romlottak/romlanak   nem tudja

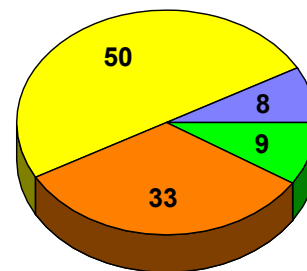
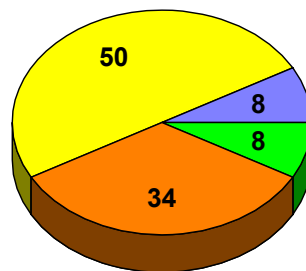
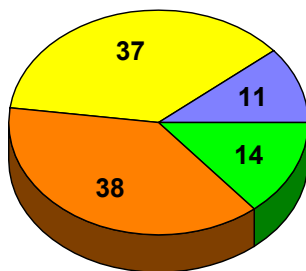
Külföldi utazások vonatkozásában hogyan változnak a következő 3 évben az Ön anyagi lehetőségei?

(a válaszok százalékos megoszlása)

1999. október
N=1000

2000. április
N=1000

2000. október
N=1000

javultak/javulnak   nem változtak/nem változnak   romlottak/romlanak   nem tudja

V. BELFÖLDI ÉS KÜLFÖLDI UTAZÁSI TERVEK

Végezetül a kérdezetteket jövőbeni utazási terveikről kérdeztük, arra kérve őket, hogy soroljanak fel minden olyan külföldi és belföldi úticélt, amely szerepel az elkövetkező 6 hónapra vonatkozó utazási elképzeléseikben. **A kérdezettek 85%-a nem tudott semmilyen úti célt említeni**, s hasonlóan az előző felmérésekhez a válaszolók legnagyobb hányada is csupán 1 országot vagy tájat/települést nevezett meg.

Az elkövetkező 6 hónapra vonatkozó utazási elképzelések

(az említések száma szerinti megoszlás, N=1000)

	1999. október	2000. április	2000. október
nem nevezett meg úti célt	82	75	85
1 úti célt nevezett meg	13	14	10
2 úti célt nevezett meg	4	6	3
3 vagy több úti célt nevezett meg	2	5	2

A jövőbeni utazásokat az átlagnál gyakrabban **a fiatalabbak, a közép- és felsőfokú végzettségűek, a jobb anyagi helyzetben lévők, a vállalkozók és a budapestiek terveznek**. Ez semmiben nem változott az előző felmérésekhez képest.

A válaszadók 7%-a csak belföldi utat tervez, 6%-a pedig csak külföldi utazást tervez, 2% azok aránya, kik mind belföldre, mind külföldre terveznek utazást a következő hat hónapban.

A megkérdezettek 91%-a egyetlen belföldi desztinációt sem tudott megnevezni, 7%-a egy úti célt említett, 2-nél több belföldi úti célt a megkérdezettek 2%-a említett. A külföldi desztinációk tekintetében a megkérdezettek 93%-a egyetlen külföldi desztinációt sem nevezett meg, 5% 1 országot, 2-nél több országot pedig 2% említett

Az előző felmérésekhez hasonlóan kevesen neveztek meg konkrét területeket, ezért az eredmények csak néhány megkérdezett terveit tükrözik, ily módon csak tájékoztató jellegűek. **Ez alkalommal is a belföldi helyszínek közül a Balaton és a főváros szerepelt nagyobb arányban, a külföldi helyszínek között pedig Németország, Ausztria, Olaszország.** Ezen célterületeket, országokat is csupán a kérdezettek 1-2%-a nevezte meg.

A megkérdezés idején tapasztalt, a következő 6 hónap utazásaira vonatkozó bizonytalanság, elképzelések hiánya mögött továbbra is az állhat, hogy a megkérdezettek egyfelől anyagi okoktól teszik függővé utazásaikat, másfelől a magyar utazási piacon továbbra megfigyelhető az utazásokkal kapcsolatos késői döntéshozatal